

Boverket

RAPPORT 2026:13

Uppdrag att föreslå ändringar i trafikbullerförordningen

Titel: Uppdrag att föreslå ändringar i trafikbullerförordningen
Rapportnummer: 2026:13
Utgivare: Boverket, mars, 2026
ISBN pdf: 978-91-90033-12-8
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 3746/2025

Förord

Denna rapport utgör Boverkets slutrapportering av regeringsuppdraget att föreslå ändringar i trafikbullerförordningen, LI2024/00994, LI2025/00898.

Uppdraget innebar att Boverket skulle utreda och föreslå betydande ändringar i trafikbullerförordningen i syfte att kraftigt förenkla detaljplane-processen enligt plan- och bygglagen, och möjliggöra ett ökat och mer differentierat bostadsutbud.

I denna slutrapport redovisas förslag på författningsändringar samt vilka konsekvenser dessa kan innebära.

Karlskrona mars 2026

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	6
1 Författningsförslag.....	8
Förslag till förordning om ändring av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader	8
2 Om regeringsuppdraget.....	9
2.1 Syftet med uppdraget.....	9
2.2 Bakgrund.....	9
2.3 Koppling till andra uppdrag och utredningar	9
2.4 Arbetsmetod.....	11
3 Gällande regelverk och nationella mål	12
3.1 Plan- och bygglagen	12
3.2 Trafikbullerförordningen	13
3.3 Koppling mellan PBL och miljöbalken.....	14
3.4 PBL och Boverkets föreskrifter om skydd mot buller i byggnader	14
3.5 PBL och Boverkets föreskrifter om hygien, hälsa och miljö..	15
3.6 Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.....	16
4 Problembeskrivning	18
4.1 Reglering av planlösningen i detaljplanen	18
4.2 Reglerna tillämpas felaktigt.....	19
4.3 Tekniska åtgärder ger osäkra effekter	20
4.4 Länsstyrelsens tillsyn	21
5 Hälsopåverkan av buller	22
5.1 Tillgång till ljuddämpad sida innebär hälsomässiga fördelar	23
5.2 Hälsopåverkan på grund av sömnstörningar	23
5.3 Lågfrekvent buller	24
6 Ljuddämpad sida	25
6.1 Skillnaden på tyst sida och ljuddämpad sida	25
6.2 Syfte och historik.....	25
6.3 Ljuddämpad sida viktig för boendemiljön.....	26
7 Analys och slutsatser.....	28
7.1 Alternativ till ljuddämpad sida i form av gemensamma vistelseytor	28
7.2 Ta bort kravet på bostadsrummens orientering	29
7.3 Inspel om förslag till ändringar i trafikbullerförordningen	33
7.4 Hantera buller vid källan	33
7.5 Sammanfattade slutsatser	35
8 Konsekvenser av författningsförslaget	36
8.1 Redogörelse för problemet	36
8.2 Vilken förändring som eftersträvas	37
8.3 Om ingen åtgärd vidtas (nollalternativet)	37
8.4 Alternativa lösningar	37
8.5 Redogörelse för lämpligast alternativ	39
8.6 Analys av det valda alternativet	39
8.7 Ikraftträdande, informationsinsatser och utvärdering.....	51
9 Författningskommentarer.....	53
9.1 Förslag till förordning om ändring av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader	53
Referenser	56
Författningar och andra rättsakter	58

Bilaga 1. Internationell utblick.....	60
Regler om trafikbuller i Finland	60
Regler om trafikbuller i Norge	61
Regler om trafikbuller i Danmark.....	62
Bilaga 2. Antal berörda byggaktörer	65
Byggherrar.....	65
Fastighetsbolag, bostäder	65
Projektörer	65
Byggnadsentreprenörer	66
Installationsföretag	66
Slutbehandling av byggnader.....	66
Byggprodukttillverkare.....	67
Partihandel med byggmaterial	68

Sammanfattning

I april 2025 fick Boverket i uppdrag av regeringen att utreda och föreslå betydande ändringar i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, trafikbullerförordningen. I uppdraget ingick att särskilt utreda förutsättningarna för att komplettera 4 § trafikbullerförordningen med ett alternativ där så kallad skyddad sida för varje bostad ersätts med gemensamma vistelseytor med god ljudmiljö i anslutning till bostadsbyggnaden. Syftet med uppdraget var att kraftigt förenkla detaljplanprocessen enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och möjliggöra ett ökat och mer differentierat bostadsutbud.

Även om trafikbullerförordningen inte bedöms innebära något hinder vad gäller antalet bostäder som planeras och byggs så visar Boverkets utredning att det finns problem med regleringen om ljuddämpad sida. Framför allt handlar det om problem kopplat till att planlösningen i vissa fall behöver regleras i detaljplan på grund av kraven i 4 § trafikbullerförordningen. Detta kan komplicera detaljplaneringen något och i viss mån även begränsa utbudet och utformningen av lägenheter.

Bostäder i bullerutsatta lägen kan ge negativa hälsoeffekter och en ljuddämpad sida kan till viss del kompensera risken för detta. En utgångspunkt i arbetet har därför varit att ändringarna inte bör leda till att det blir möjligt att bygga i mer bullerutsatta lägen än vad som är möjligt med dagens regler. Kravet på en ljuddämpad sida utomhus vid fasad behöver därför finnas kvar.

Boverket bedömer att det inte finns förutsättningar att föreslå ett alternativ som innebär att skyddad sida ersätts med gemensamma vistelseytor med god ljudmiljö i anslutning till bostadsbyggnaden. Eftersom detta skulle behöva säkerställas redan i detaljplaneskedet hade en sådan reglering inte inneburit någon förenkling vare sig för kommunen eller den som vill utföra en åtgärd.

Inom ramen för detta uppdrag föreslår Boverket därför att kravet i 4 § trafikbullerförordningen på att hälften av bostadsrummen i varje bostadslägenhet ska vändas mot en ljuddämpad sida tas bort. Förutom att underlätta detaljplaneringen och göra regelverket mer konsekvent och lättbegripligt skulle det ge byggherren mer flexibilitet att utforma bostäder i bullerutsatta lägen, vilket kan bidra till mer varierade planlösningar och storlekar. Detta kan i sin tur bidra till ett mer differentierat bostadsutbud. Det innebär också att byggherrar inte redan i detaljplaneskedet behöver ta fram underlag för möjliga planlösningar, vilket är en förenkling för byggande av bostäder i bullerutsatta miljöer. Dessutom innebär en sådan ändring av trafikbullerförordningen att det tydliggörs att bullerkrav inne i bostäder helt och hållet regleras som ett tekniskt egenskapskrav och

hanteras i byggprocessen. Dagens regler innebär att bullerkrav inuti byggnader i princip både ska hanteras i detaljplanen och hanteras i byggprocessen.

Samtidigt finns det en risk att detta skulle kunna få negativ påverkan på hälsan för de boende. Sömnstörningar till följd av trafikbuller nattetid är en av de allvarligaste effekterna av bullerexponering och ökar risken för en rad olika sjukdomar. Bland de negativa effekter som har identifierats finns ökad utsatthet för tillfälliga överskridanden av inomhusnivåer och lågfrekvent buller, mer långvarig exponering samt att fler barn riskerar att utsättas för buller. Ljudmiljön inomhus i bostäder regleras i Boverkets byggregler och hanteras i byggprocessen. Förslaget i denna rapport innebär inte någon ändring kopplat till byggreglerna. Den miniminivå för inomhusbuller som gäller enligt byggreglerna kvarstår därmed. Det ligger inom Boverkets ansvar att följa upp och ändra reglerna vid behov.

Förslaget innebär att det även fortsättningsvis finns krav på en ljuddämpad sida av byggnaden och att samma riktvärden som i dagens 4 § trafikbullerförordningen ska användas. En ljuddämpad sida gäller för den längre av byggnadens sidor och för hela fasaden. I vissa situationer skulle detta kunna skapa bättre resultat för utomhusmiljön vid den ljuddämpade sidan.

Förslaget syftar inte till att påverka eller försämra bullersituationen utomhus. Samtidigt innebär förslaget en viss osäkerhet. Eftersom det inte regleras hur stort överskridande som är tillåtet vid den bullerutsatta sidan, innebär den ljuddämpade sidan ett viktigt hinder från att bygga i allt för bullerutsatta miljöer. I nu gällande regelverk säkerställs ljuddämpad sida och dess storlek genom kravet på planlösningen. Förslaget säkerställer ljuddämpad sida på ett annat sätt än nuvarande regelverk vilket innebär att effekten i viss utsträckning är osäker. Det kan därför inte utslutas att bostadshus skulle kunna placeras i bullrigare miljöer än idag.

Förslaget bedöms inte påverka bedömningen av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö utvecklingstrend eller möjligheterna att nå målet.

1 Författningsförslag

Förslag till förordning om ändring av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader

Regeringen föreskriver att 3 och 4 §§ förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en utep plats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.

Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och

2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå vid fasaden inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00.

Vid en sådan ändring av en byggnad som avses i 9 kap. 15 § 1 plan- och bygglagen (2010:900) gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att minst ett bostadsrum i en bostad bör vara vänt mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden.

Om byggnaden vid tillämpning av första stycket har olika långa sidor bör i första hand en längre sida väljas.

Föreslagen lydelse

3 §

Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en utep plats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

4 §

Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör det finnas minst en ljuddämpad sida som skapar förutsättningar för en god utemiljö i anslutning till byggnaden.

Vid en ljuddämpad sida bör:

1. 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskridas vid hela fasaden, och
2. 70 dBA maximal ljudnivå vid hela fasaden inte överskridas mellan 22.00 och 06.00.

2 Om regeringsuppdraget

I april 2025 fick Boverket i uppdrag av regeringen att utreda och föreslå betydande ändringar i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, trafikbullerförordningen.

I uppdraget ingår att särskilt utreda förutsättningarna för att komplettera 4 § trafikbullerförordningen med ett alternativ där så kallad skyddad sida för varje bostad ersätts med gemensamma vistelseytor med god ljudmiljö i anslutning till bostadsbyggnaden, till exempel på bostadsgård eller gemensam uteplats.

Boverket ska lämna nödvändiga författningsförslag.

2.1 Syftet med uppdraget

Syftet med uppdraget är att kraftigt förenkla detaljplanprocessen enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och möjliggöra ett ökat och mer differentierat bostadsutbud.

2.2 Bakgrund

Ett tidigare bristfälligt samordnat regelverk för trafikbuller skapade problem vid planering av nya bostäder. Hösten 2012 tillsatte regeringen därför en utredning med syfte att föreslå en samordning av regler om buller vid planläggning och lovprövning enligt PBL samt prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Ändringarna trädde i kraft den 2 januari 2015. I anslutning till ändringarna i PBL och miljöbalken beslutade regeringen om trafikbullerförordningen. Avsikten med förordningen var att skapa ett tydligare regelverk för trafikbuller med riktvärden för ljudnivåer som ska tillämpas både vid planläggning och bygglovsprövning samt vid tillsyn enligt miljöbalken.

Trafikbullerförordningen ska tillämpas vid bedömningen av om kravet på förebyggande av olägenhet för människors hälsa i PBL är uppfyllt vid planläggning, i ärenden om bygglov och i ärenden om förhandsbesked. Under vissa förutsättningar, när ljudnivåerna vid en bostadsbyggnads fasad är högre än 60 dBA, innebär detta en reglering av bostäders invändiga utformning redan i detaljplaneskedet.

2.3 Koppling till andra uppdrag och utredningar

I mars 2023 fick Boverket i uppdrag av regeringen att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder (LI2023/02048). Boverket redovisade uppdraget i rapporten Uppdrag att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder, Slutrapport (Boverkets rapport 2024:9). I rapporten

föreslog Boverket att trafikbullerförordningen ändras så att den reglering som blir styrande för planlösningen i en bostad stryks. Förslaget medför en reglering som innebär att varje enskild bostad inte behöver ha rum vända mot en skyddad sida och påverkar inte bara studentbostäder utan bostäder generellt.

I rapporten presenterades inget färdigutrett författningsförslag utan endast ett utkast till en ny formulering av 4 § trafikbullerförordningen. Den exakta formuleringen, de hälsomässiga konsekvenserna av detta samt hur förslaget påverkar tillsynen enligt miljöbalken behövde därför utredas vidare.

2.3.1 Remissynpunkter om Boverkets förslag

Regeringen remitterade Boverkets förslag om lättnader på byggkraven för studentbostäder till berörda myndigheter, organisationer, kommuner och andra intressenter mellan juni och oktober 2024. Vissa av svaren som inkom berörde förslaget till ändring i trafikbullerförordningen.

Majoriteten av remissinstanserna var kritiska till förslaget och ansåg att nuvarande krav bör behållas för att skydda boendemiljön och folkhälsan. Flera remissinstanser hänvisade till forskning som visar på negativa hälsoeffekter av trafikbuller, särskilt sömnstörningar, stress och hjärt-kärlsjukdom. De pekade på att det finns stöd i forskning och praxis för att tillgång till tyst eller bullerdämpad sida minskar störningar och förbättrar hälsa och trivsel, och att lättnader riskerar att ge negativa effekter, särskilt för känsliga grupper. Flera lyfte också vikten av att kunna öppna ett fönster och vända mot en ljuddämpad sida.

De som tillstyrkte förslaget delade bilden av att dagens regelverk leder till låsningar i detaljplanen som i sin tur leder till mindre funktionella planlösningar i bostadshus. Många ansåg också att det i samband med en översyn av trafikbullerförordningen bör utredas om högre bullervärden vid fasad kan tillåtas utan negativ påverkan på de boendes hälsa.

Flera remissinstanser pekade på behovet av att utreda de hälsomässiga och samhällsekonomiska konsekvenserna som en ändring av reglerna skulle innebära. Flera pekade också på att det saknas konkret förslag till ändring av förordningstexten och att det förslag som finns i rapporten var otydligt och kunde leda till olika tolkningar.

Yttrandena över remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens webbplats.¹

¹ Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, 2024: [Remiss av Uppdrag att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder - Regeringen.se](#). Hämtad 2026-03-31.

2.4 Arbetsmetod

Relevanta underlag och synpunkter har inhämtats genom möten med Folkhälsomyndigheten, Naturvårdsverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Sveriges Kommuner och Regioner samt länsstyrelsernas detaljplannätverk och representant från länsstyrelserna avseende bullerfrågor. Underlag och synpunkter har också inhämtats genom möten med Bullernätverket i Stockholms län samt genom rundabordsamtal med branschrepresentanter anordnade av Stockholms Handelskammare. Även skriftligt underlagsmaterial har samlats in.

Förslaget har under arbetets gång presenterats på möten med Nationell samordning av omgivningsbuller. Arbetsgruppen har deltagit i ett nätverksmöte med flera deltagare, bland annat representanter från kommuner, länsstyrelser, myndigheter och akustikkonsulter samt ett möte med bullersamordningens styrgrupp.²

Som underlag för utredningen har Institutet för Miljömedicin vid Karolinska Institutet tagit fram underlag från forskningen som belyser vilka tänkbara hälsokonsekvenser Boverkets förslag i detta uppdrag skulle innebära.³

En konsult med kompetens inom byggnadsakustik har gjort beräkningar av behovet av ljudisolering i fasad vid olika ljudnivåer utomhus. Konsultens erfarenhet av att arbeta med bullerfrågor i bostäder har inhämtats genom ett möte.

Boverket har gjort en översiktlig genomgång av hur Danmark, Finland och Norge reglerar trafikbuller vid planering av bostäder, se bilaga 1.

² Naturvårdsverket: [Nationell samordning av omgivningsbuller](#). Hämtad 2026-03-31.

³ Eriksson Charlotta, Pershagen Göran, 2025: Hälsokonsekvenser av att ta bort kravet på tillgång till ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder. Boverkets dnr: 452/2025.

3 Gällande regelverk och nationella mål

Buller kan komma från olika källor, vara av olika art och karaktär och behandlas på olika sätt i lagens processer. En grundprincip är att samma fråga inte ska prövas fler gånger än vad som är nödvändigt samt att den som berörs av de beslut som tas ska kunna förlita sig på att de följs.⁴ Den som fått lov eller tillstånd till något ska normalt inte kunna drabbas av påföljder eller tillsyn för samma åtgärd.

Omgivningsbuller i samhällsbyggnadsprocessen regleras i PBL, plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, Boverkets olika byggregler, miljöbalken och trafikbullerförordningen.

3.1 Plan- och bygglagen

PBL innehåller bestämmelser som rör omgivningsbuller, vilket definieras som buller från flygplatser, industriell verksamhet, spårtrafik och vägar (1 kap. 4 § PBL). Omgivningsbuller har framför allt bedömts som ett problem vid uppförande av bostadsbyggnader. PBL innehåller därför särskilda bestämmelser om omgivningsbuller vid bostadsbyggnader.

Enligt 2 kap. 6 a § PBL ska bostadsbyggnader lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Bostadsbyggnader ska också utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Med olägenhet för människors hälsa avses en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

2 kap. 6 a § PBL ska tillämpas vid planläggning samt vid prövning av bygglov och förhandsbesked. Paragrafen är dock inte tillämplig vid prövning av bygglov inom detaljplanelagt område, vilket framgår indirekt av 9 kap. 56 § 4 PBL. Där räknas de krav i 2 kap. PBL som ska prövas vid prövning av lov inom detaljplanelagt område upp. 2 kap. 6 a § räknas inte upp och ska följaktligen anses slutligt prövad genom detaljplanen och inte prövas på nytt i lovet.⁵ 2 kap. 6 a § är dock tillämplig vid lovprövning utanför detaljplanelagt område (jämför 9 kap. 57 § 3 PBL).

⁴ Prop. 2013/14:128 s. 29 f.

⁵ A prop. s. 39–40.

3.2 Trafikbullerförordningen

Trafikbullerförordningen ska tillämpas vid bedömningen av om kravet på förebyggande av olägenhet för människors hälsa i 2 kap. 6 a § PBL är uppfyllt. Förordningen innehåller riktvärden för buller från spårtrafik, vägar och flygplatser vid bostadsbyggnader samt bestämmelser om beräkning av bullervärden vid bostadsbyggnader. Förordningen ska bara tillämpas för att bedöma om 2 kap. 6 a § PBL är uppfyllt, vilket innebär att den är tillämplig vid detaljplaneläggning samt lovprövning utanför detaljplanelagt område.

Riktvärdena för buller från spårtrafik och vägar framgår av 3 § i förordningen. Riktvärdet för buller vid en bostadsbyggnads fasad är 60 dBA⁶ ekvivalent ljudnivå och riktvärdet för en uteplats, om en sådan ska anordnas, är 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå. Det finns också ett undantag från riktvärdet för bostadsbyggnader om bostaden är högst 35 kvadratmeter, då 65 dBA ekvivalent ljudnivå gäller i stället.

3.2.1 Ljuddämpad sida

I 4 § trafikbullerförordningen finns bestämmelser om ljuddämpad sida. Bestämmelsen innebär att det är möjligt att överskrida riktvärdet på 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, om minst hälften av bostadsrummen i varje bostadslägenhet är vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, den ljuddämpade sidan. Det finns ingen begränsning av hur stort överskridande som tillåts på den bullerexponerade sidan, med undantag för bostäder på högst 35 kvadratmeter, där 65 dBA gäller. ”Bostadsrum” definieras i 2 § som rum för daglig samvaro, utom kök, och rum för sömn. Det kan noteras att det inte finns något krav på att sovrum ska vändas mot den ljuddämpade sidan.

Om kommunen vill använda sig av detta undantag behöver bostadslägenheterna och rummens orientering i byggnaden säkerställas i detaljplanen, eftersom trafikbullerförordningen inte är tillämplig vid lovprövning inom detaljplanelagt område. Detaljplanen måste i så fall innehålla planbestämmelser som reglerar hur bostadslägenheterna och rummen ska utformas. Detta görs med planbestämmelser om byggnaders användning (7 kap. 11 § Boverkets föreskrifter [2020:5] om detaljplan). Planbestämmelserna ska följas vid lovprövning inom detaljplanelagt område enligt 9 kap. 56 § 2 PBL.

⁶ Ljudnivåer uttrycks i decibel (dB), beteckningen dBA innebär att frekvensinnehållet är vägt med ett filter som efterliknar örats känslighet vid olika frekvenser.

3.3 Koppling mellan PBL och miljöbalken

Vid detaljplanering för bostadsbyggnader ska planbeskrivningen som huvudregel innehålla en redovisning av beräknade bullervärden (4 kap. 33 § PBL). På liknande sätt ska ett beslut om bygglov för ny- och tillbyggnad utanför detaljplan innehålla en sådan redovisning (9 kap. 105 § andra stycket PBL).

Redovisningen av beräknade värden hindrar i viss utsträckning tillsyn enligt miljöbalken och hindrar även en tillståndsmyndighet enligt miljöbalken från att meddela strängare villkor än vad som följer av de beräknade värdena (16 kap. 2 d §, 24 kap. 6 §, 26 kap. 9 a § miljöbalken). Trots detta får förelägganden eller förbud, eller skärpta villkor, meddelas om det med hänsyn till de boendes hälsa finns synnerliga skäl för det.⁷

Av förarbetet framgår att bedömningen av om synnerliga skäl föreligger ska göras restriktivt. Exempel på situationer är om bullerberäkningen har varit väsentligen felaktig, om de antaganden och bedömningar som har byggts på bullerberäkningen och som har legat till grund för planbeskrivningen eller bygglovets visar sig ha varit felaktiga, eller om det senare inträffar omständigheter som inte var kända vid tidpunkten för bullerberäkningen. Undantag kan bli aktuellt bara om dessa felaktigheter eller omständigheter leder till bullernivåer som innebär betydande olägenheter för de boendes hälsa.⁸

Lagstiftningen säkerställer på detta sätt att bullret tas om hand vid planläggning och prövning av bygglov utanför detaljplanelagt område, samt att den som vill genomföra en åtgärd eller bedriva en verksamhet inom detaljplan eller i enlighet med ett beviljat bygglov inte ska drabbas av påföljder enligt miljöbalken så länge de beräknade värdena inte överskrids.

3.4 PBL och Boverkets föreskrifter om skydd mot buller i byggnader

Bullernivåer inuti en byggnad regleras som ett tekniskt egenskapskrav i 8 kap. 4 § 5 PBL, där det anges att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om skydd mot buller. Regleringen är inriktad på hur byggnaden utformas och konstrueras. Kravet vidareutvecklas i 3 kap. 13 § PBF. Där framgår att ett byggnadsverk ska vara projekterat och utfört på ett sådant sätt att buller, som uppfattas av användarna eller andra personer i närheten av byggnadsverket, ligger på en nivå som inte medför en oacceptabel risk för dessa personers hälsa och som möjliggör sömn, vila och arbete under tillfredsställande förhållanden.

⁷ De beräknade värdena hindrar också under vissa förutsättningar en överträdelse av ett miljövillkor från att betraktas som ett miljöbrott, 29 kap. 4 § miljöbalken. Här saknas dock möjlighet till undantag vid synnerliga skäl.

⁸ Prop. 2014/15:122 s. 76–77.

Boverket får enligt 10 kap. 3 § PBF meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av dessa bestämmelser, vilket görs genom Boverkets byggregler. Byggreglerna anger på så sätt samhällets minimikrav för att uppnå en acceptabel nivå avseende ljudmiljön inomhus i bostäder. Det är Boverkets ansvar att vid behov följa upp och ändra reglerna.

Boverkets föreskrifter (BFS 2024:10) om skydd mot buller i byggnader innehåller föreskrifter om bullerskydd inuti en byggnad. När det gäller bostadsbyggnader finns särskilda regler om ljudnivåskillnad mellan byggnadens utsida och insida (2 kap. 8 § BFS 2024:10), vilket i praktiken ska uppfyllas genom att byggnaden konstrueras så att bullret från trafik och andra yttre ljudkällor dämpas inomhus. Buller från trafik kan behöva dämpas för att vissa angivna ljudnivåer inte ska överskridas. Beräkningen av ljudnivåer från trafik grundas på ett årsmedelvärde. I byggreglerna finns också särskilda regler för lågfrekvent buller från andra yttre ljudkällor än trafik.

Krav som rör ett byggnadsverks tekniska egenskaper ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av en byggnad än ombyggnad (8 kap. 5 § PBL). Det är byggherren, det vill säga den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten, som ansvarar för att kraven följs (1 kap. 4 § och 10 kap. 5 § PBL). Byggnadsnämnden ska göra en bedömning av om kraven kan antas uppfyllas vid bedömning av om startbesked kan ges (10 kap. 23 § 1 PBL). Vid slutbesked ska verifieras att kontrollplanen har följts i enlighet med lagens krav (10 kap. 34 § PBL).

Krav som rör inomhusbuller ställs alltså med stöd av andra bestämmelser än omgivningsbuller utomhus och hanteras enligt byggprocessen i PBL. Krav som ställs i byggreglerna ska därför inte regleras i detaljplan. Kommunen ska förutsätta att krav som rör inomhusbuller kommer prövas mot 8 kap. PBL när bebyggelsen genomförs.

I vissa fall kan kommunen redan i detaljplanen behöva göra en bedömning av om kraven som rör inomhusbuller går att uppfylla i praktiken när planen genomförs. I särskilt problematiska bullersituationer är det inte alltid självklart att bebyggelsen går att genomföra utan att särskilda krav ställs i detaljplanen. Det kan då vara aktuellt att med stöd av 4 kap. 16 § 1 PBL ställa krav på visst utförande av byggnadens konstruktion för att säkerställa att bebyggelsen kan genomföras enligt planen.

3.5 PBL och Boverkets föreskrifter om hygien, hälsa och miljö

Ett byggnadsverks tekniska egenskaper i fråga om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö regleras i 8 kap. 4 § 3 PBL samt 3 kap. 9 § PBF. Boverkets föreskrifter (BFS 2024:8) om skydd med hänsyn till hygien,

hälsa och miljö samt hushållning med vatten och avfall ställer krav på att byggnader ska ha ett ventilationssystem som ger en kontinuerlig luftväxling (3 kap. 4 § BFS 2024:8). Detta säkerställer att luften inomhus håller en acceptabel luftkvalitet.

Byggreglerna ställer inte specifika krav på möjlighet till vädring genom öppet fönster eller någon annan teknisk lösning för att hantera tillfälligt behov av ökad luftväxling. Det finns heller ingenting i regelverket i övrigt som ställer krav på öppningsbara fönster. Enligt Boverkets uppfattning går det inte heller att med stöd av PBL i övrigt ställa krav på öppningsbara fönster i detaljplan, bygglov med mera. Det är därför byggherren som avgör om fönster ska gå att öppna.

3.6 Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö

Sveriges miljömål fungerar som riktmärken för miljöarbetet i Sverige. Målen visar vägen mot en hållbar utveckling och utgör den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030.

Enligt riksdagens beslut om nationella mål för miljöpolitiken ska städer, tätorter och annan bebyggd miljö utgöra en god och hälsosam livsmiljö där byggnader ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.⁹

God bebyggd miljö har tio preciseringar som förtydligar målet och används i det löpande uppföljningsarbetet.¹⁰ Bebyggelsestrukturen ska vara långsiktigt hållbar både vad gäller nylokalisering av byggnader och användning och förvaltning av befintlig bebyggelse. Byggnader ska även vara hållbart utformade (precisering 1). Den byggda miljön ska utgå från och stödja människans behov av trevnad och varierat utbud av bostäder (precisering 7). Vidare ska människor inte utsättas för skadliga luftföroreningar, ljudnivåer eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker (precisering 8). Målet innebär även en effektiv, resursbesparande och miljöanpassad användning av energi, mark och andra naturresurser (precisering 9). När det gäller utemiljön så ska det finnas grönområden och grönstråk av god kvalitet i närheten av bebyggelsen (precisering 5). Det ska även finnas attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar (precisering 4). Ljudmiljön är en av faktorerna i miljön som är viktig för att skapa förutsättningar för hållbara boendemiljöer som kan fungera och nyttjas långsiktigt utan att människors hälsa äventyras.

⁹ Riksdagens beslut den 29 april 1999 (bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183) i anledning av regeringens proposition (prop. 1997/98:145) om Svenska Miljömål. Se även Naturvårdsverket: [God bebyggd miljö - Sveriges miljömål](#). Hämtad 2026-03-31.

¹⁰ Naturvårdsverket: [Preciseringar av God bebyggd miljö - Sveriges miljömål](#). Hämtad 2026-03-31.

Ambitionen i preciseringen Hälsa och säkerhet uttrycks som att skador orsakade av skadliga ljudnivåer och andra störningar så långt som möjligt bör undvikas. Vilken nivå som fastställs vara skadlig bör grundas i en vetenskapligt baserad riskbedömning. Riskbedömningen kan ändras över tid beroende på nya vetenskapliga rön.¹¹ Det innebär att målets ambitionsnivå vad gäller buller inte per automatik är samma som i gällande regelverk.

Det finns inte någon inbördes hierarki mellan målets preciseringar, alla är lika viktiga för målet. De är olika omfattande och överlappar delvis varandra. Detta innebär att exempelvis utbud av bostäder eller resurseffektivitet inte väger tyngre än hälsa och säkerhet eller hållbar bebyggelsestruktur.

Hur förslaget påverkar miljömålet God bebyggd miljö redovisas under rapportens konsekvensbeskrivning i avsnitt 8.

¹¹ Prop. 2009/10:155 s. 211–213.

4 Problembeskrivning

Trafikbullerförordningen anger vissa gränser för bostadsbyggande i bullerutsatta lägen. Kravet på ljuddämpad sida är en form av kompensation på platser där bullernivåerna är mycket höga och beräknas överstiga 60 dBA vid en bostadsbyggnads fasad. Syftet är att skapa en god boendemiljö som inte innebär oacceptabla risker för människors hälsa ur bullersynpunkt.

Boverket har i tidigare sammanhang kommit fram till att förordningen inte innebär något hinder för bostadsbyggandet vad gäller antalet bostäder som planeras och byggs.¹² Boverkets utredning visar samtidigt att det finns problem med regleringen om ljuddämpad sida. Framför allt handlar det om problem kopplat till att planlösningen behöver regleras i detaljplan. Utredningen grundar sig på Boverkets egna observationer och på inspel från aktörer inom samhällsbyggnadssektorn.

4.1 Reglering av planlösningen i detaljplanen

Regleringen om ljuddämpad sida i 4 § trafikbullerförordningen, innebär att i lägen där riktvärdet 60 dBA överskrids, behöver minst hälften av rummen i varje bostadslägenhet vändas mot den ljuddämpade sidan. Kravet ska tillgodoses vid detaljplanering och vid prövning av bygglov utanför detaljplanelagt område. Detta innebär att detaljplanen behöver innehålla en bestämmelse som tillgodoser kravet på bostadsrummens orientering, till exempel: ”För bostäder mot X-gatan som överstiger 35 m² ska minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet orienteras mot en ljuddämpad sida.” Detta innebär att planlösningen till en del styrs redan i detaljplanen. I bygglovsskedet ska detaljplanen följas.

För den som vill bygga ett bostadshus i ett bullerutsatt läge innebär kravet att relativt detaljerade underlag behöver tas fram redan i detaljplaneskedet för att visa möjliga planlösningar, även om den slutliga planlösningen inte behöver tas fram förrän i lovskedet. Kravet innebär på så vis ekonomiska risker i ett tidigt skede av exploateringen, innan det ens är säkert att detaljplanen kommer antas och genomföras. Detta kan dämpa viljan att bygga, vilket blir extra påtagligt i stora planer som innehåller ett stort antal bostäder som planeras att byggas ut under en längre tidsperiod.

Det står också klart att regleringen begränsar vilka planlösningar som är möjliga i bullerutsatta lägen med höga ljudnivåer. Till exempel kan

¹² Boverket, 2016: Förändring av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, PM. [Förändring av förordning \(2015:216\) om trafikbuller vid bostadsbyggnader](#). Hämtad 2026-03-31.

smalare huskroppar behövas för att möjliggöra genomgående lägenheter eller användning av undantaget för bostäder på högst 35 kvadratmeter. Detta innebär att de bostäder som byggs inte alltid motsvarar efterfrågan på marknaden.

Boverket har inga närmare uppgifter på hur vanligt det är att ovan beskrivna problem uppstår. Boverket har dock tagit del av exempel från exploatörer när det gäller planlösningar. I ett projekt blev 4 av 9 lägenheter mindre än 35 m² på grund av bullerkraven, vilket innebar att ytor som kunde använts som bostadsyta i stället blev korridorer. En byggherre konstaterar att ”produkten blir helt styrd av bullret”, vilket leder till planlösningar som inte motsvarar efterfrågan och ger svårsålda eller svåruthyrda lägenheter. I ett annat exempel blev lägenheterna för stora i förhållande till efterfrågan eftersom de antingen behövde vara genomgående eller mindre än 35 m².

För kommunerna innebär kravet att lägenhetsutformningen i dessa områden måste regleras i detaljplanen. Normalt reglerar en detaljplan inte en byggnads interiör. I första hand hanteras frågor om lokalisering, utvändigt utformning och placering i detaljplanen. Krav som rör byggnadens tekniska egenskaper i olika avseenden, till exempel krav på skydd mot buller inomhus, styrs genom PBL 8 kap 4 § PBF och Boverkets byggregler och hanteras senare i byggprocessen. För att se till att planen går att genomföra i praktiken behöver kommunen bedöma och ta ställning till de planlösningar och boendelösningar som exploatören tänkt sig. Inte heller detta ligger vanligen inom kommunens ansvar för planläggningen.

4.2 Reglerna tillämpas felaktigt

I samverkan inom ramen för detta uppdrag har det framkommit att kommuner och länsstyrelser upplever regelverket kring ljuddämpad sida som svårt att tillämpa och förstå. Utredningen visar att detta leder till att kravet på lägenheternas orientering ofta tillämpas felaktigt. Denna bild bekräftas också av frågor och synpunkter som inkommit till Boverket under åren. I flera planer som Boverket granskat innebär planbestämmelserna att kravet på ljuddämpad sida i själva verket inte regleras i detaljplanen utan i stället skjuts vidare till bygglovsskedet, vilket inte följer lagstiftarens avsikter.¹³ Exempel på felaktiga planbestämmelser kan vara ”Bostäder ska utformas i enlighet med riktvärden för trafikbuller” eller ”Skyddsåtgärder ska vidtas så att gällande bullerriktvärden vid bostadsfasad uppnås”.

Regelverket tillämpas alltså inte som lagstiftaren avsett. Detta beror sannolikt på att kravet på reglering av lägenhetsutformningen i detaljplanen upplevs som komplicerat, trots att vägledning finns från bland andra

¹³ Jämför prop. 2013/14:128 s. 39–40.

Boverket. Innan trafikbullerförordningen och 2 kap. 6 a § PBL trädde i kraft fanns inget uttryckligt krav på att låsa lägenhetsutformningen i detaljplanen, vilket kan ha inneburit att ett arbetssätt som växt fram med stöd av tidigare reglering fortfarande lever kvar.

Planbestämmelser som innebär att frågan om lägenhetsutformning skjuts till lovskedet innebär att ansvaret för att se till att bullerutredningar, planlösningar med mera överensstämmer med trafikbullerförordningens krav läggs på lovhandläggaren. Att lovhandläggaren får en sådan roll vid lovprövning inom detaljplanelagt område stämmer inte överens med nu gällande PBL. Det är heller inte klarlagt vilket underlag lovhandläggaren kan kräva in för att göra bedömningen. I värsta fall kan sådana planbestämmelser innebära att bullerfrågorna inte hanteras alls då detta förutsätts vara löst i detaljplaneskedet. Ett arbetssätt som inte följer lagstiftningen är svårt att utvärdera eller utveckla genom vägledande insatser vilket försvårar statens roll.

Att kravet tillämpas felaktigt och på olika sätt tyder på att reglerna är svåra att tillämpa. Att kravet tillämpas olika i olika kommuner och av olika länsstyrelser och ibland även i olika planer i samma kommun skapar en osäkerhet vid byggande av bostäder för alla involverade aktörer.

4.3 Tekniska åtgärder ger osäkra effekter

För att uppnå kravet på ljuddämpad sida enligt 4 § trafikbullerförordningen används i många fall planbestämmelser om så kallade tekniska åtgärder som till exempel inglasad balkong, tätt balkongräcke och ljudabsorberande material i den överliggande balkongens undersida för att klara trafikbullerförordningens riktvärden. Med sådana åtgärder skapas en ytterst lokal dämpning som i vart fall inte går att likställa med att en hel sida av byggnaden görs ljuddämpad.

Det är osäkert vilken effekt på ljudnivåer och ljudmiljö den här typen av åtgärder ger på sikt, eftersom det vad Boverket känner till inte har gjorts några uppföljande studier av dem. Åtgärderna innebär också att många av de kvaliteter för bland annat utemiljön som en hel ljuddämpad sida hade bidragit med inte uppnås. I många fall är det också otydligt om krav på sådana åtgärder i detaljplan har som syfte att uppfylla kraven på utemiljön eller inomhusmiljön.

Boverkets författningsförslag behöver därför hantera frågan om huruvida tekniska åtgärder för att uppnå en ljuddämpad sida bör tillåtas framledes.

4.4 Länsstyrelsens tillsyn

Den felaktiga tillämpningen av reglerna och användningen av tekniska åtgärder i detaljplan försvårar också länsstyrelsens tillsyn över detaljplaner. Det blir svårt för länsstyrelsen att bedöma om bullret hanterats på ett bra sätt eller inte när lösningen skjuts till lovskedet. Även användningen av tekniska åtgärder där det är oklart om dessa ger avsedd effekt gör det svårt att bedöma vilken påverkan en detaljplan har på människors hälsa.

5 Hälsopåverkan av buller

Detta kapitel innehåller en redogörelse för ett underlag framtaget av Karolinska Institutet som på uppdrag av Boverket sammanställt flera vetenskapliga studier. De konstaterar i sin rapport att trafikbullerförordningens riktvärden inte ger ett fullgott skydd mot hälsopåverkan.¹⁴ Såväl internationella som nationella studier visar att trafikbuller är skadligt för hälsan, bland annat genom effekter på välbefinnande, sömn, koncentration och kardiometabol hälsa. Sverige har idag bland de högsta tillåtna ljudnivåerna utomhus vid bostäder i Europa och överskrider de ljudnivåer som Världshälsoorganisationen, WHO, rekommenderar för omgivningsbuller. Som jämförelse rekommenderar WHO en ljudnivå på 53 dB L_{den} vilket ungefär kan jämföras med 50 dBA dygnsekvivalent ljudnivå från vägtrafik, vilket är betydligt strängare än våra svenska riktvärden.¹⁵

Vanliga exempel på påverkan är allmän störning, försämrad taluppfattning och kommunikation, koncentrationssvårigheter, försämrade möjligheter till vila, avkoppling och vädring, och svårigheter att sova med öppet fönster. Hos barn och ungdomar bidrar trafikbuller till nedsatt läsförståelse, beteendeproblem och övervikt. Forskning pekar på att långvarig exponering för trafikbuller kan leda till allvarliga negativa effekter på hjärtkärlsystemet och det metabola systemet som kan resultera i sjukdomar såsom hjärtinfarkt, stroke, övervikt, typ 2 diabetes och förtida dödsfall. Det finns dock behov av mer kunskap om effekterna av långsiktig exponering.¹⁶

Mekanismen som ligger bakom dessa negativa hälsoeffekter är att buller orsakar både en psykologisk och fysiologisk reaktion hos människan. Det sker utanför vårt medvetande, genom aktivering av våra stressystem. Kroppen reagerar på buller som hot och aktiverar kamp- eller flyktresponsen. Det är en långvarig och upprepad aktivering av kroppens stressystem som kan leda till allvarliga negativa hälsoeffekter.¹⁷

Buller i utemiljön har även indirekt påverkan på hälsa genom att det kan leda till minskad benägenhet att vistas ute och vara fysiskt aktiv i sådana miljöer. Forskning visar att trafikbuller hindrar folk från att promenera

¹⁴ Eriksson Charlotta, Pershagen Göran, 2025: Hälsokonsekvenser av att ta bort kravet på tillgång till ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder. Boverkets dnr: 452/2025.

¹⁵ Världshälsoorganisationen, 2019: [Environmental noise guidelines for the European region](#). Hämtad 2026-03-31.

¹⁶ Pershagen Göran m.fl., 2025: Road traffic noise and incident ischemic heart disease, myocardial infarction, and stroke: A systematic review and meta-analysis. Se även Sørensen Mette m.fl.: Air pollution, road traffic noise and lack of greenness and risk of type 2 diabetes: A multi-exposure prospective study covering Denmark.

¹⁷ Eriksson Charlotta, Pershagen Göran, 2025: Hälsokonsekvenser av att ta bort kravet på tillgång till ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder. Boverkets dnr: 452/2025.

eller cykla.¹⁸ Utemiljöer med mycket trafikbuller har ofta även sämre luftkvalitet och upplevs som fula, vilket också påverkar viljan att promenera negativt.¹⁹ Negativa effekter av låg fysisk aktivitet för hälsan är väl utforskade.

5.1 Tillgång till ljuddämpad sida innebär hälsomässiga fördelar

Karolinska Institutets sammanställning av vetenskapliga studier visar hur tillgång till en tyst eller ljuddämpad sida inuti bostaden påverkar störning, vila/avkoppling, sömn och koncentration. Över lag visar det vetenskapliga underlaget samstämmigt en lägre grad av bullerrelaterade besvär då bostaden har tillgång till en tyst eller ljuddämpad sida, i jämförelse med om den är lokaliserad mot en trafikutsatt sida. Detta gäller även i bostäder där byggreglernas nivåer inomhus klaras, vilket normalt förutsätter stängda fönster.²⁰ Undersökningar där syftet varit att studera effekten av ljuddämpad sida i nyare bostäder visar att andelen mycket störda av buller var konsekvent högre i bostäder utan tillgång till bullerdämpad sida samt att andelen sömnstörda var konsekvent högre i bostäder med sovrums mot trafikutsatt sida.²¹ Det finns idag inget krav på att det är sovrums som ska vändas mot en ljuddämpad sida.

Även om alla studier inte skiljer på utomhus- och inomhusmiljön så som görs i regelverket visar den medicinska forskningen att det finns hälsomässiga fördelar med att ha tillgång till en ljuddämpad sida vid sin bostad. Det finns också en bred samsyn bland de som arbetar med bullerfrågor i samhällsbyggnadsprocessen kring betydelsen av att bostadsrummen och då framför allt sovrums, vänds mot en ljuddämpad sida. Detta är något som tydligt har framkommit i den dialog som genomförts i detta uppdrag med kommuner, länsstyrelser, myndigheter och andra som på olika sätt arbetar med bullerfrågor.

5.2 Hälsopåverkan på grund av sömnstörningar

Karolinska Institutets sammanställning av vetenskapliga studier visar att sömnstörningar till följd av trafikbuller nattetid är en av de allvarligaste effekterna av bullerexponering i befolkningen. Att sova dåligt ökar risk för en rad olika sjukdomar, däribland övervikt, hjärt-kärlsjukdom och

¹⁸ Wogan R., Kennedy J. 2024: Crowdsourced cycling data applications to estimate noise pollution exposure during urban cycling.

¹⁹ Andersson Dan, Wahlgren Lina, Schantz Peter, 2023: Pedestrians' perceptions of route environments in relation to deterring or facilitating walking.

²⁰ Eriksson Charlotta, Pershagen Göran, 2025: Hälsokonsekvenser av att ta bort kravet på tillgång till ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder. Boverkets dnr: 452/2025.

²¹ Gidlöf-Gunnarsson Anita, Warg Lars, Ögren Mikael, 2016: Effects of road traffic noise and the benefit of a quiet side in newly built houses.

mental ohälsa.²² Forskning visar även att det är omöjligt att vänja sig vid buller som man utsätts för under sömn. Snarare tvärtom ökar känsligheten över tid.²³

Redan vid genomsnittliga bakgrunds nivåer runt 30 dBA ekvivalent ljudnivå inomhus orsakar trafikbuller förändringar i sömnstruktur och fysiologiska effekter. Vad gäller maximala ljudnivåer inomhus i sovrum ses effekter i form av ökning av hjärnaktiviteten och av snabba ökning av hjärtfrekvens och blodtryck redan vid maximala ljudnivåer under 40 dBA.²⁴ Karolinska Institutet drar därför slutsatsen att en ljudnivå inomhus i sovrummet på 45 dBA kan leda till bland annat sömnpåverkan och ökning i hjärtfrekvens och blodtryck. Det är inte bara ljudnivåerna utan även antalet bullerhändelser som inverkar på förekomsten av störning och sömnstörning.²⁵

5.3 Lågfrekvent buller

Karolinska Institutets sammanställning av vetenskapliga studier visar att lågfrekvent buller omfattar ljud med frekvenser från ungefär 20 till 200 Hz, och hörs ofta som ett dovt mullrande eller pulserande ljud. Lågfrekvent buller är vanligt i trafikbrus, särskilt från tung trafik i låg hastighet. Höga bullernivåer utomhus från trafiken ökar risken för att få genomslag av lågfrekvent buller inomhus. Det beror på att lågfrekvent ljud dämpas mindre effektivt av fasaden än mer högfrekvent ljud.

Det vetenskapliga underlaget om hälsopåverkan av lågfrekvent buller från trafik är begränsat. Studier som gjorts visar förekomst av störning, trötthet och sömnstörning, koncentrationssvårigheter, rastlöshet, stress och huvudvärk bland boende som exponerades för lågfrekvent buller.²⁶ I dessa studier är det dock inte tydligt hur lång exponeringstiden har varit.

²² Världshälsoorganisationen, 2009: Night noise guidelines for Europe. [Night noise guidelines for Europe](#). Hämtad 2026-03-31.

²³ Griefahn Barbara m.fl., 2008: Autonomic arousals related to traffic noise during sleep. Se även Haralabidis Alexandros S m.fl., 2008: Acute effects of night-time noise exposure on blood pressure in populations living near airports.

²⁴ Basner Mathias, McGuire Sarah, 2018: WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: A Systematic Review on Environmental Noise and Effects on Sleep.

²⁵ Brink Mark m.fl., 2019: A Survey on exposure-response relationships for road, rail, and aircraft noise annoyance: Differences between continuous and intermittent noise.

²⁶ Baliatsas Christos, van Kamp Irene, van Poll Ric, Yzermans Joris, 2016: Health effects from low-frequency noise and infrasound in the general population: Is it time to listen? A systematic review of observational studies. Se även Erdély Kristina H m.fl., 2023: Low-frequency noise: Experiences from a low-frequency noise perceiving population.

6 Ljuddämpad sida

En ljuddämpad sida enligt 4 § trafikbullerförordningen innebär en sida där ljudnivån vid fasad inte bör överskrida 55 dBA dygnsekvivalent ljudnivå eller 70 dBA maximal ljudnivå nattetid. Ljuddämpad sida krävs om ljudnivåer över 60 dBA ekvivalent ljudnivå överskrider vid fasad på bullerutsatt sida. Minst hälften av bostadsrummen i en bostad ska då vändas mot den ljuddämpade sidan. Med bostadsrum avses enligt 2 § trafikbullerförordningen rum för daglig samvaro, utom kök, och rum för sömn.

6.1 Skillnaden på tyst sida och ljuddämpad sida

Innan trafikbullerförordningen infördes 2015 var huvudprincipen att bostäder skulle placeras och utformas så att 55 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus vid fasad inte överskreds. Vissa avsteg accepterades dock. I de fall en bostad utsattes för mer än 60 dBA kunde bostäderna kompenseras genom att de fick tillgång till en tyst sida med ljudnivåer på högst 45 dBA vid fasad, alternativt en ljuddämpad sida med ljudnivåer på 45–50 dBA.²⁷

Riktvärdet för ljuddämpad sida i trafikbullerförordningen, 55 dBA, var alltså fram till 2015 enligt infrastrukturpropositionen det rekommenderade riktvärdet för väg- och spårtrafik. Det har alltså skett en förskjutning i vad som anses vara en acceptabel ljudnivå i takt med att behovet av att kunna bygga i mer bullerutsatta miljöer har ökat.

6.2 Syfte och historik

Eftersom trafikbullerförordningen saknar förordningsmotiv finns det inga klara rättskällor för att tolka syftet i närmare detalj. Av ordalydelsen i 4 § trafikbullerförordningen framgår att de boende ska ha tillgång till en sida där bullernivåerna är lägre än på den sida där nivåerna överstiger riktvärdena i 3 §. Att detta ger fördelar för hälsan stöds i forskning och framgår av bestämmelsens sammanhang (se avsnitt 5).

Dagens reglering av ljuddämpad sida motsvarar tidigare tillämpning till viss del, även om dagens riktvärden för buller är högre. I Boverkets numera upphävda allmänna råd 2008:1 fanns rekommendationer om såväl tyst som ljuddämpad sida, vilka förutsattes tillämpas vid detaljplanering. Som en rekommendation angavs att minst hälften av bostadsrummen, och då i första hand sovrummen, bör vändas mot den tysta eller ljuddämpade sidan. Längre tillbaka innehöll infrastrukturpropositionen hänvisningar

²⁷ Prop. 1996/97:53 sid. 42 samt Boverkets upphävda allmänna råd 2008:1 till den upphävda plan- och bygglagen (1987:10).

till ”tyst” sida, vilket då var en sida där de rekommenderade riktvärdena följdes.²⁸

I Statens planverks rapport Samhällsplanering och vägtrafikbuller från 1972 omnämns också tyst sida, även då verkar det ha avsett en sida där angivna riktvärden följdes. Begreppet har alltså använts på samma sätt åtminstone sedan 1972, men är sannolikt äldre än så.

Det finns i dåvarande regler som kan tolkas som ett krav på eller rekommendation om att säkerställa lägenhetsutformning redan i planskedet. I stället verkar detta ha förutsatts tillämpas i lovskedet – utan direkt stöd i planen. Exempelvis framgår av den sistnämnda rapporten att ”Den planlösning av lägenheterna liksom de byggnadstekniska åtgärder som förutsatts vid detaljplanens upprättande måste beaktas vid meddelande av byggnadslov. Krav på att åtgärderna vidtages kan ställas enligt 46 § byggnadsstadgan.” Vid den tidpunkten ställdes kraven alltså i samband med lovprövningen med direkt stöd av lagstiftningen och inte mot någon särskild reglering i planen.

Det kan också tilläggas att Boverkets internationella jämförelse (se bilaga 1) visar att övriga nordiska länders regelverk inte kräver att lägenhetsutformningen säkerställs i planläggningen.

6.3 Ljuddämpad sida viktig för boendemiljön

Förutom förutsättningar för en god folkhälsa, är en ljuddämpad sida också viktig för att säkerställa en bra boendemiljö. Att bostaden har tillgång till en ljuddämpad sida utomhus är grundläggande för trivsel och ger möjlighet till återhämtning. En ljuddämpad sida ger också förutsättningar att iordningställa en gård eller balkong som möjliggör social samvaro, lek och vila utomhus.

Tillgång till en tyst innergård med en högkvalitativ fysisk utemiljö, såsom grönska, lekmöjligheter, tillräcklig storlek, lämpligt väderstreck med mera, kan minska upplevd störning av trafikbuller mer än enbart tillgång till en tyst sida. Dessa miljöer kan även ha en positiv inverkan på möjlighet till avkoppling, kommunikation och utevistelse. Att anlägga tysta attraktiva innergårdar kan således delvis kompensera för höga bullernivåer på den mest utsatta fasaden.²⁹

Barn utgör en särskilt sårbar grupp som är i stort behov av goda utemiljöer i närheten av sin bostad. De vistas mer utomhus än vuxna – i lekpark, på skolgårdar och på fritiden i hemmiljön. Dessa miljöer ligger inte

²⁸ Prop. 1996/97:53 sid. 49.

²⁹ Eriksson Charlotta, Pershagen Göran, 2025: Hälsokonsekvenser av att ta bort kravet på tillgång till ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder. Boverkets dnr: 452/2025.

sällan nära trafik eller andra bullerkällor, vilket gör att den totala dagliga bullerdosen blir högre. Barnen har inte heller samma möjlighet som vuxna att själva välja sin omgivning utan är beroende av vuxna för att få skydd.³⁰

³⁰ Eriksson Charlotta, Pershagen Göran, 2025: Hälsokonsekvenser av att ta bort kravet på tillgång till ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder. Boverkets dnr: 452/2025.

7 Analys och slutsatser

I uppdraget ingår inte att föreslå ändringar av gällande riktvärden. Boverket tolkar detta som att avsikten inte är att bostadsbyggnader ska placeras i mer bullerutsatta miljöer än idag.

En utgångspunkt i arbetet har därför varit att ändringarna inte bör leda till att det blir möjligt att bygga i mer bullerutsatta lägen än vad som är möjligt med dagens regler. Kravet på en ljuddämpad sida utomhus vid fasad behöver därför finnas kvar.

De problem som framkommit i denna utredning visar att nuvarande krav i 4 § trafikbullerförordningen, som innebär att planlösningen i vissa fall behöver regleras i detaljplan, kan komplicera detaljplaneringen något och i viss mån även begränsa utbudet och utformningen av lägenheter.

7.1 Alternativ till ljuddämpad sida i form av gemensamma vistelseytor

Enligt uppdraget skulle Boverket särskilt utreda förutsättningarna för att komplettera 4 § trafikbullerförordningen med ett alternativ där så kallad skyddad sida för varje bostad ersätts med gemensamma vistelseytor med god ljudmiljö i anslutning till bostadsbyggnaden, till exempel på bostadsgård eller gemensam uteplats. Detta tolkas som att Boverket skulle utreda förutsättningarna för att komplettera 4 § trafikbullerförordningen med ett ytterligare alternativ till de undantagsmöjligheter som finns idag. Det vill säga att befintligt undantag i form av ljuddämpad sida kvarstår, men att en alternativ möjlighet till undantag införs. Det nya alternativet skulle innebära krav på gemensamma vistelseytor där motsvarande ljudnivåer som för skyddad sida, det vill säga 55 dBA ekvivalent ljudnivå, uppnås.

Ett alternativ till skyddad sida utomhus behöver ses mot bakgrund av att 4 § trafikbullerförordningen måste säkerställas i detaljplanens reglering. Om ett sådant förslag genomfördes skulle kommunen och exploatören redan i detaljplaneskedet behöva avgöra vilket alternativ som ska tillämpas. Alternativen hade blivit av mycket olika art. Det första, skyddad sida, innebär bland annat krav på byggnadens lägenhetsutformning och det andra hade inneburit krav på att gemensamma, ljuddämpade vistelseytor ska anordnas. För att kunna ta ställning till vilket alternativ som är lämpligast hade exploatören sannolikt ofta behövt ta fram underlag och kalkyler.

Det är inte möjligt att hänskjuta frågan om vilket alternativ som ska tillämpas till lovskedet eller säkerställa vistelseytor i det skedet. Trafikbullerförordningen ska som sagts inte tillämpas vid prövning av bygglov inom detaljplanelagt område. Redan av denna anledning är det svårt att se att förslaget skulle innebära någon betydande förenkling, snarare tvärt

om. I de situationer ljuddämpad sida väljs skulle lägenhetsutformningen fortfarande behöva styras i detaljplanen. Valet mellan olika alternativ kan vara både tidsödande och svårt att förstå för exploatören eller andra enskilda. På samma sätt som idag skulle det innebära kostnader och krav på utredningar redan under detaljplaneskedet.

Ett problem är också att det enligt dagens lagstiftning inte är möjligt att i detaljplanen säkerställa ljuddämpade vistelseytor. Boverket har identifierat samma problem när det gäller 3 § 2 trafikbullerförordningen, som handlar om ljudnivå vid uteplats. Vad som kan regleras i en detaljplan begränsas av 4 kap. PBL. I det kapitlet finns i dagsläget inga särskilda regleringsmöjligheter för den typ av åtgärder som avses. Boverket anser inte heller att det vore lämpligt att införa en sådan möjlighet. En vistelseyta eller uteplats är inte någon fysisk åtgärd, utan en plats där människor kan välja att vistas. En uteplats definieras visserligen som en ”ordningsställd” plats i 1 § trafikbullerförordningen, men även om detaljplanen skulle ange en sådan yta, går det inte att i genomförandeskedet säkerställa att den förverkligas, exempelvis vid lovprövningen. Det går inte heller att utöva tillsyn över att vistelseytor finns, det vill säga ytor som faktiskt används för utevistelse. Det är visserligen möjligt att se till att mark lämnas obebyggd, men genomförandet går inte att säkerställa.

Det kan också diskuteras om gemensamma vistelseytor är en jämförlig ersättning för en ljuddämpad sida. Att ha möjlighet att vistas i en ljuddämpad miljö i närheten av sin bostad är något annat än att ha tillgång till en ljuddämpad miljö i direkt anslutning till sin bostad. Det saknas stöd i forskningen för att en sådan miljö skulle ha jämförliga hälsoeffekter (se avsnitt 6.3). Det finns enligt Boverkets uppfattning en risk för att bostäder uppförs i miljöer med hälsofarliga bullernivåer och att gemensamma vistelseytor bedöms säkerställda genom allmänna platser som parker och dylikt. En liknande utveckling kan ses när det gäller barns och ungas utemiljöer, där kravet på fria ofta tillgodoses genom möjlighet till vistelse i parker med mera.

Mot denna bakgrund bedömer Boverket att det inte finns förutsättningar att föreslå ett alternativ som innebär att skyddad sida ersätts med gemensamma vistelseytor med god ljudmiljö i anslutning till bostadsbyggnaden. Eftersom detta skulle behöva säkerställas redan i detaljplaneskedet hade en sådan reglering enligt Boverkets mening inte inneburit någon förenkling vare sig för kommunen eller den som vill utföra en åtgärd.

7.2 Ta bort kravet på bostadsrummens orientering

Uppdraget är begränsat till förändringar i trafikbullerförordningen och i utredningen har Boverket därför fokuserat på att utreda möjligheten att ta

bort kravet på bostadsrummens orientering samtidigt som ljuddämpad sida vid fasad bibehålls.

7.2.1 Underlätta detaljplaneringen

Syftet med uppdraget var att kraftigt förenkla detaljplaneprocessen och möjliggöra ett ökat och mer differentierat bostadsutbud. Som Boverket uppfattar uppdraget är det i första hand riktat till kommunens detaljplanering. Detaljplaneprocessen regleras i 5 kap. PBL och omfattas därmed inte av detta uppdrag. Ett borttagande av kravet på att låsa fast lägenhetsutformningen i detaljplan kan dock underlätta detaljplaneringen något. Detta eftersom underlag för att visa möjliga planlösningar då inte behöver tas fram redan i detaljplaneskedet och kommunerna inte behöver göra regleringar inuti byggnader i bullerutsatta lägen. Som sagts är det inte ovanligt att regelverket tillämpas felaktigt och Boverket anser att ett borttagande även av denna anledning skulle kunna leda till att detaljplaneringen underlättas något.

7.2.2 Enkelsidiga bostäder mot bullerutsatt sida

Att ta bort kravet på bostadsrummens orientering hade inneburit att det blir möjligt att bygga större enkelsidiga bostäder mot den sida där riktvärdena vid fasad överskrids. Det kommer då finnas tillgång till en ljuddämpad sida vid byggnaden men ingen garanti för att alla bostäder vänds mot denna.

Eftersom undantaget för bostäder på högst 35 kvadratmeter i 3 § andra stycket trafikbullerförordningen av naturliga skäl behöver tas bort, försvinner samtidigt begränsningen på 65 dBA ekvivalent ljudnivå för sådana små bostäder.

Ett borttagande av kravet skulle kunna leda till större frihet för byggherren att utforma planlösningarna och kan leda till att de bostäder som byggs får en storlek och utformning som bättre motsvarar efterfrågan på marknaden. Krav på buller inomhus regleras som ett tekniskt egenskapskrav i 8 kap. 4 § PBL, 3 kap. 13 § PBF och preciseras i Boverkets föreskrifter. De tekniska egenskapskraven hanteras sedan enligt byggprocessen i PBL. Förslaget i denna rapport innebär inte någon ändringkopplat till byggreglerna. Det ligger i Boverkets ansvar att följa upp och vid behov ändra föreskrifterna.

7.2.3 Storleken på sidan är viktig

I dagens regelverk säkerställer kravet på bostadsrummens orientering att varje lägenhet får tillgång till den ljuddämpade sidan, men också att den ljuddämpade sidan blir tillräckligt stor i förhållande till byggnadens storlek och antalet bostäder. Att hälften av bostadsrummen ska vändas mot den ljuddämpade sidan gör det till exempel så gott som omöjligt att ha en ljuddämpad sida på kortsidan av ett lamellhus. Den ljuddämpade sidan

måste i så fall hamna på långsidan, vilket i sin tur garanterar att den ljuddämpade utemiljön blir tillräckligt stor.

Boverket anser att även utan ett krav på bostadsrummens orientering behöver det säkerställas att den ljuddämpade sidan blir så stor att det finns förutsättningar för en god utemiljö invid byggnaden. Den ljuddämpade sidan säkerställer kvaliteter för utemiljön och för att kravet på ljuddämpad sida ska vara verknings- och meningsfullt, är storleken viktig.

Eftersom det inte regleras hur stort överskridande som är tillåtet vid den bullerutsatta sidan, innebär den ljuddämpade sidan även ett viktigt hinder från att bygga i allt för bullerutsatta miljöer. Den ljuddämpade sidan blir en viktig faktor för utemiljön vid byggnaden och för de boendes ljudmiljö som helhet. Det är dock svårt att säga exakt hur viktig denna faktor är i praktiken, eftersom möjligheten till dämpning är olika från fall till fall.

Om den ljuddämpade sidan inte är tillräckligt stor, begränsar den inte bostadsbyggande i allt för bullerutsatta miljöer. Storleken på den ljuddämpade sidan påverkar därför också ljudmiljön generellt, inte bara vid den ljuddämpade sidan.

Eftersom det är viktigt att den ljuddämpade sidan får en tillräcklig storlek anser Boverket också att så kallade tekniska åtgärder inte bör tillåtas för att uppnå en ljuddämpad sida (se avsnitt 4.3). I stället bör riktvärdet för ljuddämpad sida följas vid hela fasaden, för samtliga våningsplan och inte bara för delar av fasaden.

7.2.4 Tillsyn och ingripanden enligt miljöbalken

Redovisningen av beräknade värden i detaljplan och vid bygglovsprövning utanför detaljplan hindrar i viss utsträckning tillsyn enligt miljöbalken samt möjligheten att ställa villkor vid miljötillståndsprövning (16 kap. 2 d §, 24 kap. 6 §, 26 kap. 9 a § och 29 kap. 4 § miljöbalken). Ingreppande får bara ske om de beräknade värdena överskrids. Detta för att hindra en dubbelprövning av kravet på att förebygga olägenheter för människors hälsa samt av trafikbullerförordningens riktvärden. Trots detta får förelägganden eller förbud, eller skärpta villkor, meddelas om det med hänsyn till de boendes hälsa finns synnerliga skäl för det (se avsnitt 3.3).

Boverkets förslag innebär inte att bullernivåerna från trafik kommer öka och innebär därför inte att de beräknade värdena i en detaljplan oftare kommer överskridas. Däremot kan ingripande ske även om värdena inte överskrids, om det finns synnerliga skäl. Det är därför viktigt att avgöra om förslaget kan medföra att synnerliga skäl oftare kan föreligga för ingripande eller skärpta villkor.

Boverket gör följande bedömning. Redan av rekvisitet ”synnerliga skäl” framgår att ingripande eller skärpta villkor bara får beslutas i absoluta

undantagsfall. Av förarbetet framgår att det är avsett att tillämpas vid grova handläggningsfel, som väsentliga felberäkningar i planskedet. Det kan också handla om att det, efter att detaljplanen antagits, inträffar omständigheter som inte var kända vid tidpunkten för bullerberäkningen, vilket Boverket tolkar som att de sakliga omständigheterna i det enskilda ärendet förändrats. Bestämmelserna har vad Boverket känner till inte prövats i rättspraxis.

De riktvärden och möjligheter till undantag som anges i trafikbullerförordningen är de skyddsnivåer som beslutats för att uppfylla regleringen om skydd för människors hälsa enligt 2 kap. 6 a § PBL. Det finns enligt Boverkets bedömning ingenting som talar för att kravet på synnerliga skäl skulle kunna anses uppfyllt enbart för att förordningen ändras till en annan skyddsnivå, eller att nivån tillgodoses på ett annat sätt. Detta saknar stöd i förarbetet. I så fall skulle möjligheten att ingripa omfatta även situationer där kommunen följt gällande trafikbullerförordning, beräknade värden inte överskreds och det vare sig föreligger felberäkningar eller förändrade sakliga omständigheter. Detta framstår inte som en rimlig tolkning. Boverket bedömer därför att det inte kan antas att ingripanden eller skärpta villkor enligt miljöbalken kommer att bli vanligare om Boverkets förslag genomförs.

Möjligheten till ingripande förutsätter antingen att de beräknade värdena i detaljplan överskreds eller synnerliga skäl. Bedömningen av synnerliga skäl är enligt Boverkets bedömning restriktiv och det kan inte antas att skäl för ingripande föreligger oftare om förslaget genomförs. Det innebär att tillsynen enligt miljöbalken inte förväntas påverkas.

7.2.5 Ändring av byggnad

I 4 § andra stycket trafikbullerförordningen finns en särskild regel som gäller vid lovpliktiga ändringar av en byggnad enligt 9 kap. 15 § PBL. Precis som övriga trafikbullerförordningen gäller den inte vid lovprövning inom detaljplanelagt område. Ett exempel kan vara att en kontorsbyggnad utanför detaljplan ska byggas om till bostäder. Stycket innebär då att minst ett bostadsrum bör vändas mot en ljuddämpad sida, vilket alltså innebär en viss lättnad gentemot 4 § första stycket trafikbullerförordningen. Stycket har vad Boverket känner till inte prövats i rättspraxis och det är något oklart hur kravet på ljuddämpad sida ska tolkas i förhållande till första stycket.

Uppdraget till Boverket är i första hand inriktat på detaljplaneringen. Frågan om hur ändring av byggnad ska hanteras behöver dock analyseras. Boverket anser dock att det vore olämpligt om kravet på lägenhetsorientering vore olika inom och utanför detaljplanelagt område.

För att uppnå rättssäkerhet och likvärdigt bullerskydd vid alla nya bostäder, borde samma krav på ljuddämpad sida gälla oavsett var byggnaden

är belägen, både inom och utanför detaljplanelagt område. Författningsförslaget bör därför även omfatta 4 § andra stycket trafikbullerförordningen. Stycket bör strykas, vilket skulle innebära att 4 § första stycket enligt Boverkets förslag blir tillämpligt även vid lovprövning för ändring av byggnad utanför detaljplanelagt område.

7.3 Inspel om förslag till ändringar i trafikbullerförordningen

I Boverkets uppdrag har inte särskilt nämnts att föreslå ändringar i trafikbullerförordningen avseende 3, 5, 6, eller 7 §§. I arbetet med regeringsuppdraget har dock medverkande myndigheter genom Trafikverket och Transportstyrelsen lyft att ändringar i trafikbullerförordningen avseende dessa bestämmelser, eventuellt skulle kunna underlätta processen för bostadsbyggande och ge effekter på möjligt utbud på byggbar mark intill flygplatser.³¹

Trafikverket och Transportstyrelsen har i flera olika sammanhang uppmärksammat behov av att förtydliga beskrivningen av riktvärden för maximala ljudnivåer i trafikbullerförordningen och hur de bör tillämpas. Antal tillfällen som exempelvis $L_{max} 70$ dBA får överskridas behöver framgå tydligare.

Ett exempel på otydlighet är en dom från Mark- och miljööverdomstolen (MÖD 2021-12-16 mål nr M 13953–19) beträffande buller från flygplatser där domskälen baseras på 6 § trafikbullerförordningen utan hänsyn till 7 §. Domen har därför orsakat osäkerheter i hur trafikbullerförordningen ska tolkas och bidragit till onödiga tidsfördröjningar.

Boverket instämmer i det som Trafikverket och Transportstyrelsen fört fram i sitt inspel om svårigheterna att tillämpa trafikbullerförordningen vad gäller 3, 5, 6, eller 7 §§. Detta kan försvåra möjligheterna till nybyggnation av bostäder. Boverket föreslår därför en utredning av trafikbullerförordningens avsnitt om maximala ljudnivåer, i första hand beträffande buller från flygplatser men i samband med det även buller från väg- och spårtrafik.

7.4 Hantera buller vid källan

Reglerna i trafikbullerförordningen gör det möjligt att bygga bostäder på platser med höga ljudnivåer. De förslag som lämnas i den här rapporten syftar till att förenkla hanteringen av bullerfrågorna något och i vissa fall möjliggöra mer flexibla bostadslösningar på dessa platser. I detta sammanhang är det dock viktigt att peka på att det i många fall är bättre och

³¹ Trafikverket, 2026: Inspel om förslag till ändringar i trafikbullerförordningen. Trafikverkets ärendenummer TRV 2025/56197.

mer kostnadseffektivt att hantera bullret vid källan. Till exempel hade olika typer av avskärmningar längs stora trafikleder eller järnvägar kunna skapa goda boendemiljöer skyddade från buller där bostäder kunnat byggas utan kostsamma och tidkrävande utredningar och speciallösningar i varje enskild detaljplan och varje enskild byggnad. Det hade då behövt utredas hur kostnaderna ska fördelas mellan olika aktörer.

En annan möjlighet att minska bullret vid källan är att använda tysta däck och bullerreducerande beläggning på vägen. Att dämpa bullret direkt vid källan har fördelen att det blir tystare både för de som vistas i närheten av vägen och för de som åker i bilen.

Behov av bullerskyddsåtgärder vid varje enskild byggnad kan generellt sett minska om det genomförs åtgärder som gör att bullret minskar vid källan. Sådana åtgärder kan vara motiverade ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och kan även minska bullret vid befintliga bostäder. De kan dock ge upphov till ökade kostnader och andra konsekvenser för andra samhällsaktörer. Det finns därför behov av att vidare utreda tekniskt möjliga och ekonomiskt rimliga källbulleråtgärder samt potentialer, kostnader och rådighet över dessa. Med gemensamma lösningar kan hälsan och boendemiljön förbättras för många och behovet av individuella utredningar och åtgärder minskar.

Det kan alltså vara mer kostnadseffektivt att åtgärda bullret vid källan än att hantera bullret genom lösningar vid varje enskild byggnad. Med gemensamma lösningar kan boendemiljön förbättras för många och behovet av individuella utredningar och åtgärder minskar. Detta skulle också kunna vara fördelaktigt utifrån miljömålet God bebyggd miljö.

7.5 Sammanfattade slutsatser

Nuvarande regelverk innebär att kraven på ljuddämpad sida och på bostadsrummens orientering måste säkerställas redan i detaljplaneskedet, vilket kan vara svårt att tillämpa i praktiken och avviker från vad en detaljplan normalt reglerar. Inom ramen för detta uppdrag föreslår Boverket därför att kravet på bostadsrummens orientering tas bort. Förutom att underlätta detaljplaneringen och göra regelverket mer konsekvent och lättbegripligt skulle det ge byggherren möjlighet att utforma bostäder av mer varierad storlek. Detta kan i sin tur bidra till ett mer differentierat bostadsutbud. Samtidigt finns det en risk att detta skulle kunna få negativ påverkan på hälsan för de boende. Ljudmiljön inomhus i bostäder regleras i 8 kap 4 § PBL, 3 kap 13 § PBF och preciseras i Boverkets byggregler. Kraven hanteras sedan i byggprocessen enligt PBL. Förslaget i denna rapport innebär inte någon ändring kopplat till Boverkets byggregler. Den miniminivå för inomhusbuller som regleras i byggreglerna kvarstår därmed. Det ligger inom Boverkets ansvar att följa upp och ändra reglerna vid behov.

Även om kravet på bostadsrummens orientering tas bort är det viktigt att det finns krav på en ljuddämpad sida av byggnaden utomhus för att förhindra uppförande av bostadsbyggnader i alltför bullerutsatta miljöer. Dessutom bör det förtydligas att kravet på en ljuddämpad sida gäller för den längre av byggnadens sidor och för hela fasaden. Detta är betydelsefullt för att skapa förutsättningar för en god boendemiljö.

För att uppnå rättssäkerhet och likvärdigt bullerskydd för alla nya bostadsbyggnader borde samma krav på ljuddämpad sida gälla både inom och utanför detaljplanelagt område. Det innebär att 4 § andra stycket trafikbullerförordningen behöver tas bort, så att regelverket harmoniserar och att samma krav gäller oavsett var byggnaden är belägen.

Att ta bort kravet på att minst hälften av bostadsrummen ska orienteras mot en ljuddämpad sida bör inte innebära att de beräknade värdena i detaljplanen överskrids oftare än idag. Det innebär att tillsynen enligt miljöbalken inte förväntas påverkas i någon större utsträckning, eftersom möjligheten till ingripande är mycket restriktiv.

Boverket vill påpeka att det är viktigt att även till synes begränsade förändringar beslutas utifrån en helhetsbild av vilken reglering som finns och hur den säkerställer att påverkan på människors hälsa inte blir orimligt hög. Det behöver särskilt beaktas att på grund av den samordning som gjorts mellan PBL och miljöbalken, utgör trafikbullerförordningen den yttersta gränsen för vilka bullernivåer utomhus som kan accepteras vid bostadsbyggnader.

8 Konsekvenser av författningsförslaget

I detta kapitel beskrivs konsekvenserna av författningsförslaget enligt 6-10 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

8.1 Redogörelse för problemet

Dagens reglering av ljuddämpad sida syftar till att skydda människors hälsa i bullerutsatta lägen. Den tillämpas som en form av kompensation på platser där bullernivåerna är mycket höga och beräknas överstiga 60 dBA vid en bostadsbyggnads fasad.

I praktiken innebär regleringen av bostadsrummens orientering dock att kommunen behöver reglera i detaljplanen att minst hälften av bostadsrummen i varje bostadslägenhet vänds mot den ljuddämpade sidan. Bostadshusets planlösning blir därför till viss del reglerad i detaljplanen, vilket innebär att exploatörer behöver ta fram relativt detaljerade underlag redan i detaljplaneskedet. Detta kan innebära ekonomiska risker i ett tidigt skede. Att detaljplanen reglerar inomhusmiljön på detta sätt avviker från vad en detaljplan normalt reglerar. Inomhusmiljön regleras i första hand i 8 kap. PBL, 3 kap 13 § PBF samt i Boverkets byggregler. Kravet på lägenhetsutformning innebär en avvikelse från den avsedda regelstrukturen vilket gör reglerna svårare att förstå och tillämpa.

Det finns i dag ingen samlad nationell statistik som gör det möjligt att ange hur många detaljplaner eller byggprojekt som årligen påverkas av nuvarande krav på lägenhetsorientering i bullerutsatta lägen. Underlag från kommuner, länsstyrelser och branschaktörer, liksom de exempel som redovisas i rapporten, visar dock att problemet ofta förekommer i bullerutsatta projekt. Problembeskrivningen bygger därför huvudsakligen på dessa kvalitativa uppgifter och praktiska erfarenheter.

Regleringen innebär vidare att kommunen behöver bedöma om den planlösning som exploatören föreslår kommer uppfylla trafikbullerförordningens krav. Regleringen ger på så sätt kommunens detaljplanchandläggare uppgifter som inte vanligen ingår i deras arbete. Boverkets utredning visar att kravet är svårt att tillämpa och att felaktigheter är relativt vanliga.

Regleringen begränsar även vilka planlösningar som är möjliga i bullerutsatta lägen. Detta innebär att de bostäder som byggs i bullerutsatta miljöer storleksmässigt inte alltid motsvarar efterfrågan på marknaden.

Ljuddämpad sida är en av de förutsättningar som trafikbullerförordningen anger för att möjliggöra bostadsbyggande i bullerutsatta lägen. Sverige

har bostadsbrist och det byggs i dagsläget för få bostäder årligen för att lösa bristen. Problemet är särskilt stort i städer och tillväxtområden där många människor vill bo. Utifrån detta behöver det avvägas hur långtgående krav som behöver ställas på bostadsbyggande i bullerutsatta miljöer.

8.2 Vilken förändring som eftersträvas

I uppdraget efterfrågas en förändring av trafikbullerförordningen för att kraftigt förenkla detaljplaneprocessen och möjliggöra ett ökat och mer differentierat bostadsutbud. Att ta bort kravet på att minst hälften av bostadsrummen i varje bostadslägenhet ska vändas mot den ljuddämpade sida innebär ett mer konsekvent regelverk där inomhusmiljön inte regleras i detaljplan med anledning av buller, vilket underlättar detaljplaneringen och ger tydligare förutsättningar för företag som bygger bostadshus.

8.3 Om ingen åtgärd vidtas (nollalternativet)

Om förändringen inte genomförs kvarstår problemet att lägenhetsutformningen behöver styras i detaljplan i de fall riktvärdena för trafikbuller överskrids. Exploatörer kommer fortsatt att behöva ta fram detaljerade underlag innan det är säkert att detaljplanen kommer att få laga kraft, vilket innebär kostnader och ekonomiska risker i tidiga skeden.

Utan förändringar fortsätter de nuvarande kraven att begränsa planlösningar och innebära kostnader för planering och byggande. Med nollalternativet kvarstår också en osäkerhet för de som tillämpar regelverket samt för exploatörer.

Nollalternativet medför inte någon förändrad hälsopåverkan. Nuvarande krav i trafikbullerförordningen har som syfte att säkerställa påverkan på hälsa i bullerutsatta lägen och fortsätter göra det med detta alternativ.

8.4 Alternativa lösningar

8.4.1 Alternativ 1 Gemensamma vistelseytor med god ljudmiljö

En lösning som Boverket fått i uppdrag att särskilt utreda är att ljuddämpad sida kompletteras med ett alternativ i form av gemensamma ljuddämpande vistelseytor. Ett sådant förslag skulle behöva säkerställas redan i detaljplanen och bedöms därmed inte innebära någon faktisk förenkling. Dessutom är det tveksamt om gemensamma vistelseytor verkligen kan anses likvärdiga med en ljuddämpad sida i direkt anslutning till bostaden, särskilt med risk för bostäder i miljöer med hälsofarliga bullernivåer.

Förslaget om gemensamma vistelsezoner skulle kräva att kommunen i detaljplanen ställer krav som varken kan garanteras i genomförandet eller följas upp med tillsyn. Boverket anser att en sådan reglering i detaljplan inte är förenlig med nuvarande plan- och bygglagstiftning. Mot denna bakgrund bedöms att ett alternativ där skyddad sida ersätts av gemensamma vistelsezoner inte är möjligt eller lämpligt att föreslå. Se vidare avsnitt 7.2.

8.4.2 Alternativ 2 Kravet på lägenhetsutformning tas bort men ljuddämpad sida bibehålls

8.4.2.1 Effekt på problemet

Förslaget innebär att regelverket förtydligas, vilket underlättar för kommunens detaljplanläggning. Det innebär även mindre osäkerhet och ökad flexibilitet i projekteringen av bostadshus för de som bygger bostäder i bullerutsatta områden.

8.4.2.2 Konsekvenser för staten

Ekonomiska konsekvenser: Förslaget innebär kostnader för staten i form av behov av vägledning kopplat till regeländringen. Länsstyrelsernas tillsyn över detaljplaner enligt 11 kap. 10 § 5 och 11 § PBL underlättas genom att regelverket förtydligas.

Andra relevanta konsekvenser: Påverkan på folkhälsopolitiska mål och miljökvalitetsmål behöver följas upp.

8.4.2.3 Konsekvenser för kommunen

Ekonomiska konsekvenser: Kostnader för handläggning av detaljplaner i bullerutsatta lägen kan antas minska något. Den ökade flexibiliteten i utformningen av bostäder kan minska kostnader och handläggningstid vid prövning av bygglov i dessa lägen.

8.4.2.4 Konsekvenser för företagen

Ekonomiska konsekvenser: Vid planläggning i bullerutsatta lägen behöver byggherrar inte redan i detaljplaneskedet ta fram underlag för möjliga planlösningar.

Andra relevanta konsekvenser: Möjligheten till ett mer differentierat bostadsutbud i bullerutsatta lägen ökar.

8.4.2.5 Konsekvenser för andra enskilda

Ekonomiska konsekvenser: Tillgången till större bostäder i bullerutsatta lägen kan öka något eftersom förslaget ger utökad frihet för byggherren att utforma planlösningen. För enskilda kan detta innebära möjlighet att få större bostad till lägre kostnad per kvadratmeter, men också att hushåll med svagare ekonomi i högre grad hänvisas till bostäder i sämre ljudmiljö utomhus.

Andra relevanta konsekvenser: I vissa lokaliseringar kan det uppstå problem med framför allt tillfälliga överskridanden och lågfrekvent buller. Inomhusmiljön regleras i 8 kap 4 § PBL, 3 kap 13 § PBF och i Boverkets byggregler. Förslaget innebär ingen förändring av byggreglerna och minimivån kvarstår därmed.

8.4.3 Alternativ 3 Ljuddämpad sida, alternativt författningsförslag

8.4.3.1 Effekt på problemet

Ett annat sätt att utforma författningsförslaget enligt alternativ 2 är att ljuddämpad sida ska anordnas vid en viss andel av byggnadens fasad, exempelvis hälften eller en tredjedel. Detta för att säkerställa att den ljuddämpade sidan blir tillräckligt stor för att skapa en god ljuddämpad utemiljö invid byggnaden.

Problemet med detta alternativ och liknande sätt att säkerställa den ljuddämpade sidans storlek är att det blir starkt styrande för bostadshusets placering och utformning. Det öppnar både för svåra tolkningssituationer och skapar incitament för ”kryphål”, exempelvis att utforma byggnaden på ett sådant sätt att den ljuddämpade sidan i praktiken minimeras, för att spara kostnader.

I förlängningen kan ett sådant förslag därför leda till sämre bostäder och utemiljöer, både ur bullersynpunkt och allmän synpunkt. Boverket förespråkar därför inte detta förslag.

8.5 Redogörelse för lämpligast alternativ

Inom ramen för detta uppdrag förespråkar Boverket alternativ 2, att ta bort kravet på lägenhetsutformning men behålla kravet på ljuddämpad sida. Kravet på ljuddämpad sida bör knytas till behovet av en god utemiljö invid byggnaden. Detta uppfyller syftet med uppdraget och ger möjlighet till bättre bostadsutformning.

8.6 Analys av det valda alternativet

Om kravet på att minst hälften av bostadsrummen ska vara vända mot den ljuddämpade sidan tas bort, kan det få olika konsekvenser. Det är endast ärenden om detaljplan och bygglov utanför planlagt område som påverkas, om dessa påbörjas efter att ändringen trätt i kraft. Detta eftersom trafikbullerförordningen bara ska tillämpas vid denna typ av ärenden. Det är också enbart ärenden som rör bostadshus där ljudnivån överstiger 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid fasad som påverkas. Det är alltså bara en liten andel av det totala bostadsbeståndet som berörs.

En av Boverkets utgångspunkter i detta uppdrag har varit att författningsförslaget inte bör tillåta bostäder i mer bullerutsatta miljöer än idag.

Författningsförslaget innebär dock ett annat sätt att säkerställa den ljuddämpade sidan vilket gör att det inte bedöms möjligt att göra en mer exakt jämförelse med dagens trafikbullerförordning. Det kan därför inte uteslutas att bostadshus kan lokaliseras till andra, mer bullerutsatta platser om den valda lösningen genomförs.

8.6.1 Sammanfattning av konsekvenser

Förslaget innebär att regelverket blir mer konsekvent och lättöverskådligt, vilket underlättar detaljplaneringen. Det innebär också att byggherrar inte redan i detaljplaneskedet behöver ta fram underlag för möjliga planlösningar, vilket är en förenkling för byggande av bostäder i bullerutsatta miljöer.

Byggherren får mer flexibilitet att utforma bostäder i bullerutsatta lägen, vilket kan leda till mer varierade planlösningar och storlekar. Vid bostadslägenheter som inte är större än 35 kvadratmeter kan det antas att företagen generellt behöver lägga något mer resurser på att klara byggreglernas ljudnivåer inomhus. Det kan handla om konsult- eller materialkostnader. Vilka lösningar som är aktuella beror på bullersituationen och vad som ska byggas. I huvudsak förväntas förslaget dock inte medföra att det blir dyrare att klara inomhuskraven för bostadshus i bullerutsatta lägen. Förslaget förväntas därmed medföra ett mer differentierat bostadsutbud, men endast i begränsad omfattning öka bostadsutbudet.

Om enkelsidiga lägenheter som är större än 35 kvadratmeter uppförs mot den sida av byggnaden där trafikbullerförordningens riktvärden överskrids, kan det få negativa effekter för ljudmiljön inomhus. Ljudmiljön inomhus i bostäder regleras i 8 kap 4 § PBL, 3 kap 13 § PBF och i Boverkets byggregler. Förslaget i denna rapport innebär inte någon ändring kopplat till byggreglerna. Den miniminivå för inomhusbuller som gäller enligt byggreglerna är oförändrad. Det ligger inom Boverkets ansvar att följa upp och ändra föreskrifterna vid behov.

Bland de negativa effekter för hälsan som har identifierats för människor som bosätter sig i bostäder som planerats efter att förslaget trätt i kraft, finns ökad utsatthet för tillfälliga överskridanden av inomhusnivåer och lågfrekvent buller samt mer långvarig exponering eftersom det kan antas att människor bor längre i bostäder som är större än 35 kvadratmeter. Det kan också antas att sådana lägenheter är mer attraktiva för barnfamiljer, vilket gör att barn kan hamna i riskzonen.

Förslaget syftar inte till att påverka eller försämra bullersituationen utomhus och anger därför att en ljuddämpad sida ska finnas och att samma riktvärden som i dagens 4 § trafikbullerförordningen ska användas. Samtidigt innebär förslaget en viss osäkerhet, eftersom förslaget säkerställer ljuddämpad sida på ett helt annat sätt än nuvarande regelverk. Det kan därför inte uteslutas att ljuddämpad sida kan säkerställas i miljöer där

bullersituationen och kravet på lägenheternas orientering tidigare gjort det omöjligt. Bostadshus skulle då kunna placeras i bullrigare miljöer än idag, vilket skulle leda till en generellt högre bullernivå på den exponerade sidan.

Boverket föreslår att riktvärdena för ljuddämpad sida ska uppfyllas på hela fasaden. I vissa situationer skulle detta kunna skapa bättre resultat för utomhusmiljön vid den ljuddämpade sidan jämfört med dagsläget. Utvecklingen bör noggrant följas upp.

Förslaget bedöms inte påverka bedömningen av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö utvecklingstrend eller möjligheterna att nå målet.

8.6.2 Vilka som berörs av förslaget

Förslaget berör enskilda, främst boende, byggherrar, fastighetsägare, entreprenörer, konsulter, kommuner, länsstyrelser och andra som tillämpar reglerna i praktiken. Även regioner och myndigheter som Folkhälsomyndigheten kan beröras. Boverket och Naturvårdsverket kommer behöva vägleda om hur de ändrade reglerna ska tillämpas.

8.6.3 Centrala hälsokonsekvenser

Det behöver beaktas att begränsningen på 65 dBA ekvivalent ljudnivå för bostäder på högst 35 m² tas bort, vilket innebär att dessa bostäder kommer att kunna utsättas för högre ljudnivåer vid fasad. Ljudmiljön inomhus i bostäder regleras i 8 kap 4 § PBL, 3 kap 13 § PBF och i Boverkets byggregler. Kraven på skydd mot buller inomhus hanteras i byggprocessen enligt PBL. Förslaget i denna rapport innebär inte någon ändring kopplat till byggreglerna. Det ligger inom Boverkets ansvar att följa upp och ändra föreskrifterna vid behov.

Människor vistas inomhus nästan 90 procent av sin tid och drygt två tredjedelar av den i bostaden.³² Allt oftare vistas vi även i våra bostäder på arbetstid.³³ Detta innebär att bostäder och ljudmiljön i dessa spelar en viktig roll för både människors möjlighet till sömn och vila, men även arbetsmiljö. Vissa grupper i befolkningen, såsom barn, äldre, personer med funktionsnedsättning eller ekonomiskt svaga, har också begränsad eller ingen möjlighet att påverka sin boendesituation och är därför särskilt utsatta. Det är dock redan idag möjligt att vända bostadsrum, däribland sovrum, mot exponerad sida.

Det kan antas att även större och därmed fler bostäder i bullerutsatta miljöer byggs vända enbart mot en bullerexponerad sida, vilket i sin tur

³² Svensk Ventilation, 2018: Nästan hela livet inomhus. [Nästan hela livet inomhus - Svensk Ventilation](#). Hämtad 2026-03-31.

³³ Statistiska Centralbyrån, 2025: Pressmeddelande, Fler jobbar mer hemifrån. [Fler jobbar mer hemifrån](#). Hämtad 2026-03-31.

kommer att leda till att fler människor i dessa områden exponeras för höga ljudnivåer utomhus. Sådana större bostäder efterfrågas ofta av barnfamiljer vilket kan innebära att barn exponeras i större utsträckning. Det kan även leda till att fler bor länge och exponeras längre, vilket ökar risken för negativ hälsopåverkan.

De boendes hälsa kan påverkas av tillfälliga överskridanden av gällande inomhusnivåer samt lågfrekvent buller. Sådana problem finns redan idag.

Det kan inte uteslutas att även fler bostäder skulle byggas i mer bullerutsatta lägen än idag. Dock är det inte möjligt att säga i vilken utsträckning det skulle kunna ske. Detta innebär en osäkerhet i bedömningen.

8.6.4 Samhällsekonomiska konsekvenser

Konsekvenserna bedöms på generell nivå och det har inte bedömts möjligt att räkna fram kostnader och nyttor i kronor. Förslaget innebär att byggherrar inte redan i detaljplaneskedet behöver ta fram underlag för att kommunen ska kunna bedöma om den tänkta planlösningen är genomförbar. Regelverket blir mer konsekvent och lättöverskådligt, vilket är en tydlig fördel för byggande av bostäder i bullerutsatta miljöer. Det underlättar också detaljplaneringen eftersom kommunen inte längre behöver bedöma möjliga planlösningar redan i detaljplaneskedet. Byggherren får mer flexibilitet att utforma bostäder i bullerutsatta lägen, vilket kan leda till mer varierade planlösningar och storlekar.

8.6.4.1 Jämförelse mellan alternativ

Denna jämförelse skiljer mellan ett nollalternativ (nuvarande krav på ljuddämpad sida) och alternativ 2 där kravet på att hälften av bostadsrummen ska vändas mot en ljuddämpad sida tas bort.

Tabell 1. En jämförelse mellan nollalternativet och alternativ 2.

Aspekt	Nollalternativ	Alternativ 2
Planlösningar i bostäder	Begränsad flexibilitet genom krav på orientering av bostadsrum mot ljuddämpad sida.	Ökad flexibilitet när kravet på bostadsrummens orientering tas bort.
Hälsoskydd	Oförändrad.	Risk för påverkan på hälsa i vissa situationer.
Detaljplanering	Bostadsrummens orientering behöver regleras i detaljplan	Viss förenkling då bostadsrummens orientering inte behöver regleras.
Samhällsekonomisk nytta	Reglerna är komplicerade och tillämpas relativt ofta felaktigt.	Regelverket förtydligas genom att de krav som ställs på inomhusmiljön i styrs av 8 kap 4 § PBL, 3 kap 13 § PBF och i Boverkets byggregler.

8.6.4.2 Samlad samhällsekonomisk bedömning

Sammanvägt innebär förslaget att regelverket förtydligas, vilket kan gynna bostadsbyggandet. På sikt behöver eventuella negativa

hälsokonsekvenser följas upp. Ljudmiljön inomhus i bostäder regleras i 8 kap 4 § PBL, 3 kap 13 § PBF och i Boverkets byggregler. Förslaget i denna rapport innebär inte någon ändring kopplat till byggreglerna. Det ligger inom Boverkets ansvar att följa upp och ändra föreskrifterna vid behov.

8.6.4.3 Samhällsekonomisk kostnadsnyttoanalys

Detta avsnitt redogör översiktligt för en samhällsekonomisk analys av förslaget att ta bort kravet på bostadsrummens orientering mot ljuddämpad sida, samtidigt som kravet på ljuddämpad sida vid fasad behålls.

Analysen utgår från ett samhällsperspektiv och bygger på en jämförelse mellan ett nollalternativ och den föreslagna ändringen. Avsnittet ska inte uppfattas som en fullständig kvantitativ värdering av alla effekter eller som en heltäckande samhällsekonomisk kostnads-nyttoanalys av förslaget.

Konsekvenserna bedöms på generell nivå och det har inte bedömts möjligt att räkna fram kostnader och nyttor i kronor. För att kunna göra en sådan beräkning hade behövts bland annat uppgifter om antalet planerade bostäder och deras fördelning mellan bullerutsatta lägen och lägen med lägre buller. Vidare hade behövts uppgifter om planlösningar i både nollalternativet och åtgärdsalternativet, liksom kostnadsunderlag för olika fasad- och fönsterlösningar samt ventilationssystem. Lokala hyres- och prisnivåer för bostäder utgör en viktig förutsättning för att värdera intäktssidan. Dessutom krävs bullerberäkningar vid fasad samt en bedömning av andelen enkelsidiga lägenheter mot bullerutsatt sida. Det finns också osäkerheter i flera led när det gäller att bedöma hälsoeffekterna. Det gäller både sambandet mellan exponering och effekt, befolkningens känslighet och faktiska vistelsemönster.

De samhällsekonomiskt relevanta effekter som identifierats rör i ett första led planering och administration. Förslaget bedöms kunna minska behovet av att utreda och reglera lägenhetsorientering i detaljplan. Att regelverket görs tydligare kan minska osäkerheter i tillämpningen och leda till något lägre kostnader för kompletteringar och omtag i planarbete i bullerutsatta lägen.

Vidare berörs bygg- och projekteringskostnader. För huvuddelen av bostäderna bedöms det inte ske någon generell förändring av den totala fasadyta som behöver ljudisolerats till följd av att orienteringskravet tas bort. För bostäder på högst 35 m² kan kostnaderna däremot öka, eftersom riktvärdet på 65 dBA tas bort för dessa. I sådana situationer kan mer ljudisolering behövas för att klara gällande krav på inomhusnivåer enligt Boverkets byggregler. I bullerutsatta projekt där genomgående lägenheter idag styrs av orienteringskravet kan däremot en viss förenkling av planlösningen minska projekteringskostnaderna.

En tredje grupp effekter gäller bostadens användning och intäkter. Genom ökad frihet i planlösningen kan ytan i vissa projekt utnyttjas mer effektivt. I praktiken kan detta exempelvis innebära att behovet av korridorslösningar minskar och att genomgående lägenheter inte behöver göras större än boende efterfrågar. I sådana fall kan viss boarea frigöras eller användas mer marknadsmässigt, vilket kan öka projektens intäkter. Dessa effekter är dock starkt projektspecifika och kan inte generaliseras utan lokala data.

Slutligen finns konsekvenser för hälsa och boendemiljö avseende bostäder som planläggs i lägen där trafikbullerförordningens värden överskrids. Förslaget kan leda till att fler enkelsidiga lägenheter, även större än 35 m², vetter mot en fasad där riktvärdena i trafikbullerförordningen överskrids. Forskning visar att långvarig exponering för trafikbuller kan ge upphov till sömnstörningar, ökad stressbelastning och en ökad risk för hjärt-kärlsjukdom. Sådana effekter kan bli mer betydelsefulla om boende vistas mycket i bullerexponerade rum, till exempel vid distansarbete. På längre sikt kan de identifierade hälsoriskerna medföra ökade kostnader för hälso- och sjukvård samt för sjukskrivningar och därmed produktionsbortfall. Dessa potentiella kostnader har inte kvantifierats i kronor inom ramen för denna rapport, men är samhällsekonomiskt relevanta och bör beaktas i eventuella fördjupade analyser. Eventuella effekter på inomhusmiljön behöver hanteras inom ramen för Boverkets fortsatta arbete med byggregler. Förslaget innebär dock i sig inga ändrade ljudkrav inomhus; om uppföljningen visar behov av justeringar får detta hanteras i kommande översyner av byggreglerna.

Sammanvägt bedöms förslaget kunna ge vissa samhällsekonomiska vinster genom förenklad detaljplanering, ett mer konsekvent regelverk och möjligheter till mer yteffektiva bostadsutformningar i bullerutsatta lägen. Samtidigt finns en risk för negativa hälsokonsekvenser i de fall fler och större lägenheter vetter enbart mot bullerutsatt fasad i dessa lägen.

Eftersom underlaget inte medger robusta beräkningar av hälsokostnader och eftersom effekterna är starkt beroende av lokala förhållanden, görs ingen samlad kvantitativ slutsats om nettoeffekten i kronor på nationell nivå.

8.6.5 Konsekvenser för staten

Förslaget har vissa effekter för staten. Det handlar framför allt om kostnader för vägledning kopplat till förslaget samt kostnader på sikt för att följa upp tillämpningen och utvärdera resultatet ur bland annat hälsosynpunkt.

8.6.5.1 Boverket

Boverket måste ta fram vägledning och utföra informationsinsatser gentemot kommuner, länsstyrelser, byggherrar och allmänheten. Det kommer även behövas särskilda utvärderingar av regeländringens effekter på bostadsmiljö och hälsa. Dessa åtgärder genererar kostnader kopplade till arbete, konsultation och kommunikation. Om sådana utvärderingar visar att Boverkets byggregler behöver ändras, ansvarar Boverket för detta.

8.6.5.2 Naturvårdsverket

Naturvårdsverket kan påverkas genom sitt ansvar för buller- och hälsofrågor genom miljöbalken. Det handlar främst om kostnader för vägledning och uppföljning av bullerpåverkan i samhället.

8.6.5.3 Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten kan påverkas genom ett ökat behov av analyser och nationell uppföljning om buller och dess konsekvenser för folkhälsan.

8.6.5.4 Länsstyrelserna

Länsstyrelsernas tillsyn över detaljplaner enligt 11 kap. 10 och 11 §§ PBL påverkas genom behov av uppdaterade bedömningskriterier och vägledning gentemot kommunerna med anledning av förslaget. Att regelverket förtydligas kan förenkla länsstyrelsens tillsynsroll.

8.6.5.5 Samlad nettobedömning för staten

Den samlade effekten för staten är begränsad. Ansvaret för uppföljning av bullerpåverkan inuti bostadsbyggnader ligger i första hand på Boverket, men även andra myndigheter kan beröras.

8.6.5.6 Åtgärder för att begränsa konsekvenser

Det har inte bedömts nödvändigt att vidta åtgärder för att begränsa konsekvenser för staten.

8.6.6 Konsekvenser för kommuner

Förändringen påverkar framför allt kommunernas detaljplanering och till viss del även bygglovshandlingen.

8.6.6.1 Ekonomiska konsekvenser för kommuner

För kommunernas detaljplaneläggning kan förslaget medföra något minskad arbetsåtgång vid utformning av nya detaljplaner i bullerutsatta lägen genom att lägenhetsutformningen inte behöver regleras och att kommunen inte behöver granska och ta ställning till förslag på planlösningar. För handläggningen av ärenden om bygglov utanför detaljplanelagt område innebär förslaget motsvarande förenkling.

Det kan noteras att Boverkets förslag inte påverkar redan antagna detaljplaner, där trafikbullerförordningens krav och särskilt kravet på lägenhetsutformning har reglerats i detaljplanen. Planbestämmelser som anger att hälften av bostadsrummen ska vändas mot ljuddämpad sida fortsätter därför att gälla tills kommunen ändrar eller upphäver planen. Eftersom detaljplanens reglering är en helhet anser Boverket inte att det vore lämpligt om ändringen innebar att sådana planbestämmelser automatiskt skulle sluta gälla.

Det är mer oklart hur Boverkets förslag påverkar tillämpningen av planbestämmelser som innehåller formuleringar som inte har stöd i lagen, till exempel att 4 § trafikbullerförordningen ska tillämpas. Det är möjligt att den förordning som gällde när detaljplanen antogs då ska tillämpas, men andra tolkningar kan också vara möjliga. Frågan kan sannolikt bara besvaras i rättspraxis.

8.6.6.2 Konsekvenser för miljötillsyn och ingripanden enligt miljöbalken

Boverket bedömer att det inte kan antas att ingripanden eller skärpta villkor enligt miljöbalken kommer att bli vanligare om Boverkets förslag genomförs (se avsnitt 7.2.4).

8.6.6.3 Åtgärder för att begränsa konsekvenser

För att förslaget ska kunna tillämpas på rätt sätt kommer kommunerna behöva vägledning från statliga myndigheter.

8.6.6.4 Kommunala självstyret

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen, eftersom kommunernas ansvar för detaljplanering enligt PBL kvarstår. Kommunerna har även fortsättningsvis möjlighet att inom ramen för detaljplaneringen reglera bebyggelsens placering och utformning i bullerutsatta lägen.

8.6.7 Konsekvenser för regioner

8.6.7.1 Ekonomiska konsekvenser för regioner

Regionerna kan påverkas genom ökade vårdkostnader kopplat till bullerrelaterad stress och ohälsa. Sådana effekter kan förstärkas över tid när fler hushåll exponeras för skadligt buller.

8.6.8 Konsekvenser för företag

Förslaget påverkar en bred krets av företag inom bygg- och fastighetssektorn, däribland byggherrar, fastighetsägare, byggbolag, konsultföretag, arkitekter, akustiker samt leverantörer av byggmaterial och tekniska system.

Ett byggprojekt involverar många olika aktörer och intressenter. Bilaga 2 visar antalet företag som skulle kunna beröras, vilka branscher företagen är verksamma inom samt storleken på dessa företag. Statistiken är hämtad från Statistiska centralbyrån (SCB), företagsdatabasen.

8.6.8.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms underlätta för företag som bygger bostäder. Byggherrar och fastighetsägare får större frihet att utforma bostäder, bland annat utifrån behov på platsen eller i kommunen generellt, eller utifrån ekonomiska förutsättningar. Exempelvis kan det bli möjligt att bygga fler bostadslägenheter i ett bostadshus när samtliga lägenheter inte behöver vändas mot ljuddämpad sida.

Projekten kan därmed bli enklare att planera och genomföra, vilket kan ge kortare byggtider och lägre kostnader för projektering. Detta kan bidra till ökad lönsamhet i bostadsbyggandet.

För bostadslägenheter på högst 35 kvadratmeter kan kostnaderna för ljudisolering generellt öka något eftersom riktvärdet på 65 dBA ekvivalent ljudnivå tas bort vid sådana. I huvudsak förväntas förslaget dock inte medföra att det blir dyrare att klara inomhuskraven för bostadshus i bullerutsatta lägen.

Som beskrivits ovan finns det också en viss osäkerhet i huruvida förslaget möjliggör bebyggelse i mer bullerutsatta miljöer än idag. I de fall bostadshus placeras på platser med generellt högre bullernivåer än vad som är möjligt idag, ökar kostnaderna för att uppnå en god inomhusmiljö, till exempel för ljudisolering av fönster och väggar. Boverkets arbete med kostnader för ljudisolering i fasad indikerar att merkostnaden för att uppfylla byggreglernas ljudkrav i ett bullerutsatt typfall, jämfört med ett motsvarande fall utan bullerproblem, kan uppgå till i storleksordningen tiotusentals kronor per rum. Det bedöms dock inte som möjligt att bedöma hur mycket vanligare detta kan antas bli.

Enkelsidiga lägenheter mot bullerexponerad sida, där bullerkällan är exempelvis en trafikerad väg, kan i vissa fall värderas lägre på bostadsmarknaden, bland annat utifrån begränsade möjligheter att ha öppna fönster. I andra fall kan positiva kvaliteter, som god utsikt, delvis motverka effekten. Sammantaget är pris- och värdeeffekterna därför osäkra och beroende av det enskilda läget.

Slutligen innebär förslaget ett behov för alla företag inom området att satsa på utbildning och processanpassning.

8.6.8.1.1 Påverkan på konkurrensförhållanden

Effekterna på konkurrensförhållandena bedöms som osäkra. Å ena sidan kan större företag med egna utvecklingsresurser ha lättare att snabbt anpassa rutiner och tekniska lösningar. Å andra sidan kan ett mer lättillämpat regelverk och minskat behov av tidiga, detaljerade utredningar särskilt underlätta för mindre aktörer.

8.6.8.2 Andra konsekvenser för företag

I samband med arbetet har Boverket inte noterat att förslaget påverkar företag i något annat avseende än vad som redan beskrivits. Några tillkommande kostnader eller andra konsekvenser till följd av förslaget utöver vad som har berörts kan inte förutses.

8.6.8.3 Åtgärder för att begränsa konsekvenser

Åtgärder för att begränsa negativa ekonomiska och hälsomässiga effekter:

- Vägledning: Boverket kan tillhandahålla vägledning riktade till företag och hushåll.
- Uppföljning: genomför uppföljningar cirka fem år efter ikraftträdande enligt föreslagna indikatorer (se avsnitt 8.7 Ikraftträdande och utvärdering).

8.6.9 Konsekvenser för andra enskilda

Förslaget kan innebära effekter för boende. De berörda kan delas in i grupper som boende i nyproduktion, personer med särskilda behov såsom ljudkänslighet samt olika inkomstgrupper.

8.6.9.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär att enkelsidiga lägenheter kan hamna mot en fasad där trafikbullerförordningens riktvärden för buller överskrids. Tillgången till större bostäder kan öka något, vilket kan ge enskilda fler kvadratmeter till lägre kostnad per kvadratmeter.

8.6.9.2 Hälsokonsekvenser

Förslaget möjliggör enkelsidiga lägenheter mot den sida där riktvärdena för trafikbuller överskrids vid fasad. De som bor i sådana lägenheter kan påverkas genom negativa effekter för ljudmiljön. Ljudmiljön inomhus i bostäder regleras i 8 kap 4 § PBL, 3 kap 13 § PBF och i Boverkets byggregler. Förslaget i denna rapport innebär inte någon ändring kopplat till byggreglerna. Den miniminivå för inomhusbuller som gäller enligt byggreglerna är oförändrad. Det ligger inom Boverkets ansvar att följa upp och ändra föreskrifterna vid behov. Till detta kommer att förslaget endast påverkar en mycket liten andel av den totala bostadsbebyggelsen.

Vissa bullerproblem är redan i dagsläget svåra att hantera. Det handlar framför allt om tillfälliga överskridanden av bullerriktvärdena inomhus samt lågfrekvent buller.

Det kan inte uteslutas att bostäder skulle byggas i mer bullerutsatta lägen än idag. Dock är det inte möjligt att säga om och i vilken utsträckning det skulle kunna ske. Därför är det inte möjligt att fullt ut bedöma förslagets påverkan på förutsättningar för att promenera och vistas ute i bostadsmiljöerna.

8.6.9.2.1 Vädringsmöjligheter och inomhusklimat

Boverkets byggregler avseende ventilation och termisk komfort omfattar inget krav på att fönster ska finnas eller att de måste vara öppningsbara. Det är därför byggherren som avgör om öppningsbara fönster ska användas. Däremot krävs möjlighet till ökad luftväxling i bostäder om det inte är obehövligt (3 kap. 6 § BFS 2024:8). Det finns också krav på acceptabel termisk komfort (6 kap. 1–2 §§ BFS 2024:8). Kraven är funktionskrav, vilket innebär att det inte är angivet hur de ska uppfyllas. Olika lösningar är därför möjliga.

Om bullersituationen utanför en nybyggd bostadslägenhet gör att vädring genom öppet fönster tillämpas mer sällan, kan det leda till högre kostnader för luftkylning i byggnadens ventilationssystem. Vädring genom öppet fönster är en vanlig metod för tillfällig luftväxling, vilket sannolikt har en begränsad påverkan på bullersituationen inomhus. På grund av de krav som ställs på en byggnads energihushållning torde dock mer långvarig vädring genom öppet fönster bara i undantagsfall kunde tillämpas som metod för att klara krav på luftväxling och termisk komfort (jämför 9 kap. BFS 2011:6).

8.6.9.3 Jämställdhet och jämlikhet

Barn i förskole- och skolålder är extra känsliga för buller eftersom det påverkar koncentration, språkutveckling och inlärning. Bullerexponering kan förstärka skillnader i utbildningsresultat mellan barn i olika bostadsmiljöer.

8.6.9.4 Särskilt utsatta och sårbara grupper

Barn, äldre, personer med funktionsnedsättning och kroniskt sjuka är särskilt sårbara för både buller och värmestress, då de ofta vistas mer i hemmet och kan ha svårare att kompensera genom att byta miljö eller anpassa vardagen.

Personer med funktionsnedsättning och personer med annan än svensk bakgrund rapporterar i högre utsträckning sömnstörning av trafikbuller i

sin bostad.³⁴ Det finns risk att förslaget bidrar till att öka denna utveckling.

8.6.10 Europeiska unionen

Förslaget bedöms inte beröra Sveriges skyldigheter enligt EU-rätt. Miljöbullerdirektivet (2002/49/EG) ställer inga direkta krav på nationella byggnadsregler, utan fokuserar på kartläggning och åtgärdsprogram. Förslaget går inte utöver eller understiger miniminivåer i EU-lagstiftning.

8.6.11 Miljö- och klimatkonsekvenser

Som beskrivits ovan kan det inte uteslutas att ljuddämpad sida kan säkerställas i miljöer där bullersituationen och kravet på lägenheternas orientering tidigare gjort det omöjligt. Bostadshus skulle då kunna placeras i bullrigare miljöer än idag, vilket då hade inneburit att det krävs mer material för ljuddämpning med mera. Det skulle också kunna innebära mer förtätning och mer effektiv användning av infrastruktur. På grund av dessa osäkerheter går det dock inte att bedöma miljö- och klimatkonsekvenser till följd av lokalisering till sådana miljöer.

Förslaget kan antas leda till att vädring, som idag är en vanlig lösning för kompletterande ventilation, inte längre blir lämplig och kommer behöva ersättas med andra lösningar, såsom mekanisk ventilation och kylning.

8.6.12 Konsekvenser för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö

Förslaget kan ha bäring på flera av målets tio preciseringar, framför allt hållbar bebyggelsestruktur (1), natur- och grönområden (5), god vardagsmiljö (7), hälsa och säkerhet (8) samt hushållning med energi och resurser (9).

Vid den senaste fördjupade utvärderingen hade miljö kvalitetsmålet bedömts inte kunna nås till 2030, varken när det gällde miljö tillståndet eller beslutade styrmedel för att nå målet på sikt. Utvecklingen för målets miljö tillstånd bedömdes som neutral. Detta med anledning av att utvecklingen för målets olika aspekter gick åt olika håll, baserat på analysen av perioden 2018–2022. Bland annat hade utvecklingen i miljö tillståndet bedömts negativ för bullerstörning hos människor.³⁵

Det aktuella förslaget bedöms inte påverka bedömningen av målets utvecklingstrend eller möjligheterna att nå målet.

³⁴ Folkhälsomyndigheten 2023: Miljö hälsoenkäten 2023. Data om Boende och närmiljö: Buller/Störs av buller. [Folkhälsodata - välj tabell](#). Hämtad 2026-03-31.

³⁵ Boverket, 2022: God bebyggd miljö – fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålet. Rapport 2022:13. [God bebyggd miljö - fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålet](#). Hämtad 2026-03-31.

8.7 Ikraftträdande, informationsinsatser och utvärdering

8.7.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

För att berörda aktörer ska få möjlighet att förbereda och anpassa sig till Boverkets förslag föreslås att förslaget träder i kraft minst tolv månader efter beslut. Det är också lämpligt att övergångsbestämmelser används så att förslaget inte tillämpas på pågående detaljplaneärenden samt pågående ärenden om lov och förhandsbesked utanför detaljplanelagt område.

8.7.2 Speciella informationsinsatser

Boverket kommer behöva bidra med vägledningsmaterial och utbildning riktat främst till kommuner och länsstyrelser. Kommunerna har ansvar för planläggning samt prövning av lov och förhandsbesked, medan länsstyrelsen berörs som tillsynsmyndighet över detaljplaner enligt 11 kap. 10 – 11 §§ PBL.

Utbildningsinsatser behöver samordnas med Naturvårdsverket, som har vägledningsansvar bland annat utifrån miljöbalkens bestämmelser om skydd för människors hälsa utifrån omgivningsbuller.

Med utgångspunkt i en schabloniserad timkostnad på 700 kronor och ett årsarbetsmått på cirka 1 600 timmar (vilket motsvarar cirka 1 120 000 kronor per årsarbetskraft) har en uppskattning av kostnaderna för informationsinsatserna gjorts. Beräkningen omfattar framtagande och uppdatering av vägledning och webbinformation, produktion av digitala utbildningar och webinarier, samverkan med Naturvårdsverket och andra aktörer samt projektledning och enklare uppföljning under en period om cirka 2–3 år. Sammanlagt bedöms resursbehovet motsvara ungefär 2,4–2,9 miljoner kronor för hela perioden.

Denna kostnadsuppskattning avser Boverkets informationsinsatser, inklusive Boverkets arbete med samverkan med Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets eventuella egna kostnader för vägledning och information redovisas inte här.

8.7.3 Utvärdering

Förslagets effekter på bostadsbyggandet samt för bullersituation för boende bör utvärderas. En lämplig tidpunkt skulle kunna vara 5 år efter ikraftträdande. En sådan utvärdering skulle också kunna ingå i en allmän översyn av trafikbullerförordningens tillämpning i Sverige.

Det ska noteras att Boverkets ansvar för uppföljning och utvärdering av byggreglerna inte omfattas av denna kostnad.

Uppföljningsindikatorer föreslås för fem år efter ikraftträdande. Dessa bör omfatta kvantitativa mått som antal påbörjade bostäder i bullerutsatta

lägen, andel nyproducerade lägenheter utan ljuddämpad sida, genomsnittlig merkostnad per lägenhet för fasad/fönster samt energianvändning för ventilation i nyproduktion. Hälsorelaterade indikatorer bör inkludera självrapporterad andel sömnstörda via enkät samt registerdata för hjärt-kärlrelaterade vårdkontakter på längre sikt. Ansvar för uppföljning föreslås ligga på Boverket i samverkan med Folkhälsomyndigheten och Naturvårdsverket.

Exempel på indikatorer kan vara antal påbörjade bostäder i områden där trafikbullerförordningens riktvärden överskrids, andel nya lägenheter utan åtminstone ett rum mot ljuddämpad sida, medelvärde av merkostnad för fasad/fönster per lägenhet, energianvändning för ventilation i nyproducerade bostäder, andel låginkomsttagare och barnfamiljer i nya lägenheter i bullerutsatta lägen, självrapporterad buller- och sömnstörning hos boende (enkätundersökningar) samt registerbaserad statistik över bullerrelaterad hjärt-kärl-ohälsa.

9 Författningskommentarer

9.1 Förslag till förordning om ändring av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader

3 §

Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

Paragrafen motsvarar delar av tidigare bestämmelse.

Dagens 3 § andra stycke innehåller ett undantag från riktvärdena i första stycket. Undantaget innebär att för bostäder på högst 35 kvadratmeter gäller riktvärdet 65 dBA vid fasad i stället för vad som anges i första stycket. Detta innebär att ljuddämpad sida ofta inte behöver anordnas för sådana små bostäder. Boverkets förslag att bostäderna inte behöver vändas mot den ljuddämpade sidan enligt 4 § innebär att undantaget inte längre är motiverat. Paragrafens andra stycke föreslås därför strykas.

Närmare överväganden finns i avsnitt 4.3.

4 §

Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör det finnas minst en ljuddämpad sida som skapar förutsättningar för en god utemiljö i anslutning till byggnaden.

Vid en ljuddämpad sida bör:

1. 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskridas vid hela fasaden, och
2. 70 dBA maximal ljudnivå vid hela fasaden inte överskridas mellan 22.00 och 06.00.

Om byggnaden vid tillämpning av första stycket har olika långa sidor bör i första hand en längre sida väljas.

Paragrafen motsvarar delar av tidigare bestämmelse.

Bestämmelsen syftar till att säkerställa en ljuddämpad sida av en byggnad där ljudnivåerna enligt 3 § samma förordning överskrids vid en eller flera av byggnadens fasader. Paragrafen ska tillämpas vid detaljplaneläggning samt prövning av lov och förhandsbesked utanför detaljplanelagt område (jämför 2 kap. 6 a § samt 9 kap. 56 § 4 PBL).

I dagens 4 § säkerställs den ljuddämpade sidan genom att hälften av bostadsrummen i varje bostadslägenhet ska vändas mot en ljuddämpad sida. Indirekt ställer detta krav på att en ljuddämpad sida ska finnas. Det innebär också att sidan behöver ha en viss storlek i proportion till hur många och hur stora bostadslägenheter som finns i byggnaden.

När kravet på hur bostadslägenheterna ska orienteras tas bort behövs därför ett annat sätt att säkerställa en ljuddämpad sida. Paragrafen behöver säkerställa en god ljuddämpad utemiljö vid minst en av byggnadens sidor samt att den ljuddämpade sidan är av tillräcklig storlek i förhållande till byggnaden.

Första stycket anger att det bör finnas minst en ljuddämpad sida. ”Minst en” innebär att flera ljuddämpade sidor kan anordnas på samma byggnad, om situationen kräver det. Det kan handla om en byggnad som byggts i vinkel, eller kvartersbebyggelse med kringbyggd innergård.

I samma stycke anges att den ljuddämpade sidan ska skapa förutsättningar för en god utemiljö i anslutning till byggnaden. Bestämmelsen innebär att kommunen behöver bedöma om det kommer finnas förutsättningar för en god utemiljö när planen är genomförd. Kommunen kan behöva säkerställa sådana förutsättningar genom planens reglering. Däremot ska paragrafen inte tolkas som att kommunen ska säkerställa en god utemiljö genom planbestämmelser, eftersom det är förutsättningarna som avses. Att utemiljön faktiskt får goda kvaliteter prövas i viss utsträckning vid lovprövning mot bestämmelserna om tomt i 8 kap. 9–11 §§ PBL men blir i slutändan upp till fastighetsägaren och de boende att säkerställa.

Vad som krävs för att uppnå förutsättningar för en god utemiljö får bedömas från fall till fall av kommunen. Viss ledning borde kunna tas från Boverkets allmänna råd om barns och ungas utemiljö (BFS 2015:1)³⁶, som handlar om hur kravet på friyta enligt 8 kap. 9 § andra stycket samt 10 och 11 §§ PBL bör tillgodoses. Bland annat handlar det om storlek och rymlighet, tillgänglighet, säkerhet, luftkvalitet, sol- och skuggförhållanden samt tillgång till grönytor.

I paragrafens andra stycke anges vilka riktvärden som gäller vid en ljuddämpad sida. Värdena ska uppfyllas vid byggnadens fasad, precis som i dagens 4 §, med tillägget att kravet gäller vid hela fasaden. Riktvärdena får alltså inte överskridas vid någon del av den fasad som avses vara ljuddämpad. Detta förtydligar att så kallade tekniska åtgärder inte kan användas för att säkerställa sidan (se avsnitt 4.3). Detta anser Boverket är nödvändigt för att säkerställa att den ljuddämpade sidan blir tillräckligt stor samt en god utemiljö invid byggnaden.

Tredje stycket anger att om byggnaden har olika långa sidor så bör i första hand en längre sida väljas. Detta behövs för att säkerställa att de valda utemiljöerna får en storlek som är proportionerlig mot byggnadens storlek. En utemiljö på kortsidan av ett lamellhus torde normalt vara för liten i relation till byggnadens storlek och antalet bostäder för att kunna

³⁶ Boverkets allmänna råd (BFS 2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet.

ses som en fullvärdig utemiljö, även om den är ljuddämpad. Paragrafen behöver därför säkerställa att en sådan lösning inte tillämpas. Formuleringen ”i första hand” används eftersom det trots allt kan finnas situationer där en kortare sida bör väljas, så som fasader vid insidan av en kringbyggd gård.

I det praktiska arbetet med att ta fram en detaljplan säkerställs den ljuddämpade sidan på i stort samma sett som idag: Kommunen gör en utredning av förväntade bullernivåer och säkerställer den ljuddämpade sidan i detaljplanen genom planbestämmelser om till exempel placering, utformning, att viss mark inte får bebyggas eller om skyddsåtgärder. Planbestämmelserna ska säkerställa att riktvärdena för ljuddämpad sida inte överskrids, att det finns förutsättningar att skapa en god utemiljö när planen genomförs samt att den ljuddämpade sidan i första hand säkerställs vid en av byggnadens längre sidor.

Vid lovprövning utanför detaljplanelagt område ställs motsvarande krav av kommunens byggnadsnämnd i lovprövningen enligt 9 kap. 57 § PBL. Detta är tänkt att fungera på samma sätt som vid detaljplaneläggning och föranleder inte några särskilda överväganden.

Närmare överväganden finns i avsnitt 7.2 samt 7.6.

Ändring av byggnad

Paragrafens befintliga andra stycke handlar om hur ljuddämpad sida ska säkerställas vid ändring till ett väsentligen annat ändamål. I praktiken handlar detta om prövning av lov för ändring till bostadsändamål utanför detaljplanelagt område, exempelvis när en befintlig kontorsbyggnad ska ändras till ett flerbostadshus. Detta tillgodoses genom att i lovprövningen säkerställa att minst ett av bostadsrummen i de bostadslägenheter som tillkommer är vänd mot en ljuddämpad sida.

Boverket bedömer att stycket bör tas bort. Skälet är att samma kravnivå torde gälla oavsett typ av ärende. Kravet på att säkerställa en ljuddämpad sida enligt första och andra stycket ska därför gälla även vid lovprövning utanför detaljplanelagt område. Detta kan anses som en lättnad i förhållande till gällande rätt eftersom de bostadsrum som tillkommer vid ändringen inte behöver vändas mot ljuddämpad sida. Boverket anser samtidigt att det är oklart om dagens paragraf i praktiken innebär att en hel ljuddämpad sida behöver anordnas och förslaget skulle därför kunna ses som en viss skärpning eller förtydligande i detta avseende.

Referenser

Andersson Dan, Wahlgren Lina, Schantz Peter, 2023: Pedestrians' perceptions of route environments in relation to deterring or facilitating walking. *Front. Public Health* 10:1012222, [Frontiers | Pedestrians' perceptions of route environments in relation to deterring or facilitating walking](#). Hämtad 2026-03-31.

Baliatsas Christos, van Kamp Irene, van Poll Ric, Yzermans Joris, 2016: Health effects from low-frequency noise and infrasound in the general population: Is it time to listen? A systematic review of observational studies. *Science of the Total Environment*, Volumes 557–558, s. 163-169, [Health effects from low-frequency noise and infrasound in the general population: Is it time to listen? A systematic review of observational studies - ScienceDirect](#). Hämtad 2026-03-31.

Basner Mathias, McGuire Sarah, 2018: WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: A Systematic Review on Environmental Noise and Effects on Sleep. *Int J Environ Res Public Health*, 2018 Mar 14;15(3): 519, [WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: A Systematic Review on Environmental Noise and Effects on Sleep | MDPI](#). Hämtad 2026-03-31.

Brink Mark m.fl., 2019: A Survey on exposure-response relationships for road, rail, and aircraft noise annoyance: Differences between continuous and intermittent noise. *Environ Int*. 2019 Apr; 125: s. 277-290, [A survey on exposure-response relationships for road, rail, and aircraft noise annoyance: Differences between continuous and intermittent noise - ScienceDirect](#). Hämtad 2026-03-31.

Boverket, 2016: [Förändring av förordning \(2015:216\) om trafikbuller vid bostadsbyggnader](#). Promemoria. Hämtad 2026-03-31. Dnr 4873/2016.

Boverket, 2022: God bebyggd miljö – fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmålet. Rapport 2022:13. [God bebyggd miljö - fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmålet](#). Hämtad 2026-03-31.

Erdély Kristina H m.fl., 2023: Low-frequency noise: Experiences from a low-frequency noise perceiving population. *Int J Environ Res Public Health*. 2023 20(5), 3916, [Low-Frequency Noise: Experiences from a Low-Frequency Noise Perceiving Population | MDPI](#). Hämtad 2026-03-31.

Eriksson Charlotta, Pershagen Göran, 2025: Hälsokonsekvenser av att ta bort kravet på tillgång till ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder. Rapport. Boverkets dnr: 452/2025.

Folkhälsomyndigheten 2023: Miljöhälsoenkäten 2023. Data om Boende och närmiljö: Buller/Störs av buller. [Folkhälsodata - välj tabell](#). Hämtad 2026-03-31.

Gidlöf-Gunnarsson Anita, Warg Lars, Ögren Mikael, 2016: Effects of road traffic noise and the benefit of a quiet side in newly built houses. Konferensbidrag Inter-Noise 2016 (45th International Congress and Exposition on Noise Control Engineering).

Griefahn Barbara m.fl., 2008: Autonomic arousals related to traffic noise during sleep. Sleep, Volume 31, Issue 4, April 2008, Pages 569–577, [Autonomic Arousals Related to Traffic Noise during Sleep | SLEEP | Oxford Academic](#). Hämtad 2026-03-31.

Haralabidis Alexandros S m.fl., 2008: Acute effects of night-time noise exposure on blood pressure in populations living near airports. European Heart Journal, Volume 29, Issue 5, March 2008, Pages 658–664, [Acute effects of night-time noise exposure on blood pressure in populations living near airports | European Heart Journal | Oxford Academic](#). Hämtad 2026-03-31.

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet, 2024: [Remiss av Uppdrag att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder - Regeringen.se](#). Hämtad 2026-03-31.

Naturvårdsverket: [Nationell samordning av omgivningsbuller](#). Hämtad 2026-03-31.

Pershagen Göran m.fl., 2025: Road traffic noise and incident ischemic heart disease, myocardial infarction, and stroke: A systematic review and meta-analysis. Environmental Epidemiology. 2025 9(3):p e400, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/40444274/>. Hämtad 2026-03-31.

SCB, 2025: Fler jobbar mer hemifrån. [Fler jobbar mer hemifrån](#). Pressmeddelande. Hämtad 2026-03-31.

Svensk Ventilation, 2018: Nästan hela livet inomhus. [Nästan hela livet inomhus - Svensk Ventilation](#). Hämtad 2026-03-31.

Naturvårdsverket: [God bebyggd miljö - Sveriges miljömål](#). Hämtad 2026-03-31.

Sørensen Mette m.fl.,: Air pollution, road traffic noise and lack of greenness and risk of type 2 diabetes: A multi-exposure prospective study covering Denmark. Environ Int. 2022 Dec:170:107570. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412022004974?via%3Dihub>. Hämtad 2026-03-31.

Trafikverket, 2026: Inspel om förslag till ändringar i trafikbullerförordningen. Trafikverkets ärendenummer TRV 2025/56197 (Boverkets dnr 3746/2025).

Världshälsoorganisationen, 2009: Night noise guidelines for Europe. [Night noise guidelines for Europe](#). Hämtad 2026-03-31.

Världshälsoorganisationen, 2019. [Environmental noise guidelines for the European region - WHO](#). Hämtad 2026-03-31.

Författningar och andra rättsakter

Författningar

Regeringsformen

Miljöbalken

Plan- och bygglagen (2010:900)

Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader (trafikbullerförordningen)

Boverkets byggregler (BFS 2011:6) – föreskrifter och allmänna råd

Boverkets föreskrifter (BFS 2024:8) om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt hushållning med vatten och avfall

Boverkets föreskrifter (BFS 2024:10) om skydd mot buller i byggnader

Propositioner

Infrastrukturinriktning för framtida transporter (prop. 1996/97:53).

Nya steg för en effektivare plan- och bygglag och ökad rättssäkerhet för verksamhetsutövare vid omgivningsbuller (prop. 2014/15:122).

Samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen (prop. 2013/14:128).

Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155).

Övriga rättsakter

Boverkets allmänna råd (BFS 2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet.

Buller i planeringen – Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg- och spårtrafik (Boverkets allmänna råd 2008:1, upphävda).

Riksdagens beslut den 29 april 1999 (bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183) i anledning av regeringens proposition (prop. 1997/98:145) om Svenska Miljömål.

Länkar till utländska rättsakter

Danmark, samlade vägledning om gränsvärden för buller från Miljø- och ligestillingsministeriet: [Støjgrænser - Miljøstyrelsen](#). Hämtad 2026-03-31.

Danmark, tillägg till vägledning nr 1/1997 om buller och vibrationer från järnvägar: [Tillägg till vägledning nr 1 /1997 buller och vibrationer från järnvägar](#). Hämtad 2026-03-31.

Danmark, vägledning om buller från väg från Miljø- och ligestillingsministeriet: [Støj fra veje](#). Hämtad 2026-03-31.

Finlands bygglag (751/2023): [Bygglag | 751/2023 | Lagstiftning | Finlex](#). Hämtad 2026-03-31.

Norges Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442): [Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging - regjeringen.no](#). Hämtad 2026-03-31.

Bilaga 1. Internationell utblick

Boverket har gjort en översiktlig genomgång av hur Danmark, Finland och Norge reglerar trafikbuller vid planering av bostäder. Sammantaget visar genomgången att inget av länderna reglerar lägenhetsutformningen i detaljplan även om Norge och Danmark har rekommendationer om att sovrum eller sov- och vardagsrum i möjligaste mån ska vändas mot en luddämpad sida.

Regler om trafikbuller i Finland

I Finlands bygglag (751/2023)³⁷ 4 kap. 36 § finns bestämmelser om bullerskydd och ljudförhållanden. Beträffande buller ställs krav på byggnaden och dess gårds- och vistelseområden:

”Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden och dess gårds- och vistelseområden på det sätt som användningsändamålet förutsätter projekteras och uppförs så att bullerexponeringen och ljudförhållandena i byggnaden och på bygplatsens gårds- och vistelseområden inte äventyrar hälsan, vila eller arbete.”

Detta preciseras ytterligare i två förordningar. För ljudmiljön utomhus är Miljöministeriets förordning om ljudmiljön i byggnader (796/2017) enligt följande:

”Sådana till en byggnad hörande gårds- och vistelseområden som används för rekreation ska planeras och genomföras så att medelljudnivån för buller inte överskrider 55 decibel mellan klockan 7 och 22 och vinterträdgårdar så att medelljudnivån inte överskrider 45 decibel mellan klockan 7 och 22, om inte något annat följer av detaljplanen.”

I en anvisning till reglerna nämns också ”statsrådets beslut om riktvärden för bullernivå (993/1992)”. Riktvärden utomhus i bostadsområden stämmer överens med värden i förordning (360/2019) för ljudnivåer dagtid klockan 07–22, förutom att det inte finns något riktvärde för vinterträdgårdar. I statsrådets beslut om riktvärden för bullernivå (993/1992) finns dessutom riktvärden för ekvivalent ljudnivå nattetid (kl. 22-07) 50 dBA och i nya bostadsområden 45 dBA.

I samma ”beslut om riktvärden” finns också riktvärden inomhus i bostäder för ekvivalent ljudnivå dag (kl. 07-22) 35 dBA och natt (kl. 22-07) 30 dBA. Den maximala ljudnivån bör inte överskrida 45 dBA.

³⁷ Finlands bygglag. [Bygglag | 751/2023](#) | [Lagstiftning](#) | [Finlex](#). Hämtad 2026-03-31.

Någon högsta ljudnivå vid fasad nämns inte. Enligt 6 § förordningen (360/2019) finns också i vissa specifika fall möjlighet att reglera vilka ljudnivåer som ska gälla specifikt i den enskilda detaljplanen.

Regler om trafikbuller i Norge

Norges klimat- och miljödepartement (klima- og miljødepartement) har gett ut riktlinje T-1442, för hantering av buller i fysisk planering (arealplanleggingen). I denna finns rekommenderade bullervärden för ljudnivåer utomhus, på fasader, till vissa delar specifikt utanför fönster, och uteplatser i anslutning till bostadshus och annan bebyggelse för bullerkänsliga ändamål, som bostäder, vårdbyggnader, fritidsbostäder, skolor och förskolor. För trafik gäller olika värden beroende på om det är vägspår- eller flygtrafik. I riktlinjen finns också rekommenderade bullervärden för tysta områden, som parker, kyrkogårdar, friytor och friluftsområden i närheten av tätorter.³⁸

Riktlinjen behandlar situationer där nya bostäder planeras uppföras i en bullrig miljö och etablering av nya verksamheter i befintlig bebyggelse, här tas upp buller från vägar, järnvägar, flyg, industrier, hamnar, terminaler, skjutbanor, motorsport, vindkraftverk och anläggningar i närmiljön. Man betonar starkt att buller ska hanteras i planeringsarbetet, så att man därmed kan undgå kostsamma efteråtgärder och att tysta eller luddämpade områden för rekreation inte ska påverkas av bullrande verksamheter.

Riktlinjerna bygger på att indela områden i en gul zon och en röd zon, beroende på vilka ljudnivåer som förekommer. Om ljudnivåerna på platsen ligger under värden för gul zon krävs inga speciella åtgärder med avseende på buller. Men om ljudnivåerna når upp till värden enligt gul zon, exempelvis för vägtrafik L_{den} högre än 55 dB men under 65 dB, och maximal ljudnivå högre än 70 dBA men under 85 dBA, så måste det finnas särskilda bestämmelser om bullerskydd i detaljplanen, exempelvis om tyst sida.

Om ljudnivåerna når upp till värden för gul zon bör kommunens detaljplan innehålla följande bestämmelser:

- För den nedre delen av den gula zonen rekommenderas ett krav på att alla bostäder ska ha en tyst sida, där sovrum kan placeras.
- För den övre delen av den gula zonen rekommenderas ett krav på att alla bostäder ska ha en tyst sida och att minst ett sovrum ska placeras mot denna sida.

Röd zon innebär exempelvis för vägtrafik, ljudnivåer över L_{den} 65 dB och maximal ljudnivå över 85 dBA. I röd zon tillåts normalt inte nya bostäder

³⁸ Norges Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). [Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/retningslinje-for-behandling-av-stoy-i-arealplanlegging-regjeringen-no). Hämtad 2026-03-31.

men om det går att påvisa stor samhällsnytta, exempelvis i tättbebyggda centrala delar av en stad och vid närhet till kollektivtrafik finns det möjlighet att tillåta bostäder. Man rekommenderas utföra en miljömedicinsk utredning i sådana fall, med en helhetsbedömning av placeringen. Det ska påtalas i detaljplanen att området är mycket bullerbelastat. Skolor och förskolor bör inte placeras i röda zoner, det kan dock vara möjligt om byggnaden i sig skapar en bullerskärmad yta för utevistelse.

Om kommunen tillåter bostäder i den röda zonen rekommenderas det att ställa krav i bestämmelserna på att minst ett sovrum och minst hälften av rummen för ljudkänslig användning ska placeras mot den tysta sidan.

Ljudnivå inomhus regleras i Byggteknisk forskrift, TEK17. Föreskriften hänvisar till norsk standard NS 8175:2012, ljudklass C liknande ett allmänt råd. Standarden anger en högsta dygnsekvivalent ljudnivå på 30 dBA i sov- och vardagsrum samt en högsta maximal ljudnivå på 45 dBA i sovrum.

Tyst sida

För att uppfylla kravet på tyst sida får ljudnivåerna för exempelvis vägtrafik inte vara högre än L_{den} 55 dB och maximal ljudnivå högst 70 dBA. Tyst sida kan uppnås genom planering, byggnadsplacering eller genom avskärmning nära källan.

Om det inte är möjligt att uppnå en tyst sida för alla bostäder, till exempel för hörnlägenheter kan en dämpad fasad tillåtas som ersättning för den tysta sidan, för en liten andel av bostäderna. Sådana avvikelser från kvalitetskriterierna och gränsvärdena måste motiveras i planbeskrivningen.

Dämpad fasad

En dämpad fasad är en bullerutsatt fasad som, efter avskärmning på eller vid fasaden, har en ljudnivå utanför öppningsbara fönster och/eller balkongdörrar som inte överstiger för exempelvis vägtrafik L_{den} 55 dB och maximal ljudnivå 70 dBA.

Regler om trafikbuller i Danmark

Regler och vägledning för buller utomhus finns hos den statliga myndigheten miljöstyrelsen som ligger under miljö- och jämställdhetsministeriet (miljø- og ligestillingsministeriet).³⁹ För trafik gäller olika värden beroende på om det är väg- spår- eller flygtrafik. Gränsvärdena utgör grunden för myndigheternas bedömning av bullerstörning. Samtidigt är

³⁹ Danmark, samlade vägledningar om gränsvärden för buller från Miljø- og ligestillingsministeriet: [Støjgrænser - Miljøstyrelsen](#). Hämtad 2026-03-31.

gränsvärdena indikativa, och myndigheterna kan lätta på eller skärpa dem under vissa förhållanden.

I samband med fysisk planering utreds bullersituationen kring vägar, järnvägar, industrier och andra bullerkällor där bullernivån är högre än de rekommenderade gränsvärdena. I dessa områden får inga bostäder eller annan bullerkänslig aktivitet placeras, om inte särskilda försiktighetsåtgärder vidtas mot bullret.

Gränsvärdena för vägtrafikbuller beskrivs i Miljöstyrelsens vägledning nr 4/2007 "Buller från vägar".⁴⁰ Gränsvärdena är främst avsedda för planering och används vid planering av nya bostadsområden, men används också som grund för att bedöma buller vid befintliga bostäder. På grund av att Danmark har antagit nya mått för buller finns gränsvärden för buller från järnvägar i ett tillägg från juli 2007⁴¹ till Miljömyndighetens vägledning nr 1/1997 "Buller och vibrationer från järnvägar" (PDF). Gränsvärdena för järnvägsbuller är också främst avsedda för planeringsändamål. Notera att gränsvärde här bör motsvara det svenska begreppet riktvärde.

Det är inte möjligt att i en detaljplan bestämma hur bostädernas olika rum placeras i förhållande till bullerkällorna, men kommunen kan ge rekommendationer i detaljplanens redogörelsedel. Enligt vägledning nr 4/2007 "Buller från vägar" kan bygglov inte beviljas för ett bostadshus om byggreglernas krav på bullernivå inomhus inte kan uppfyllas.⁴²

I nya bostadsområden bör ljudnivån begränsas till L_{den} 58 dB

Gränsvärdet för vägtrafik bostäder är L_{den} 58 dB. Om den ljudnivån överskrids vid exempelvis kompletterande bebyggelse i centrala delar av en tätort ska följande säkerställas:

- Alla utomhusområden som används för boende i omedelbar närhet av bostäderna har en ljudnivå som är lägre än 58 dB. Detsamma gäller områden nära bostaden som huvudsakligen används för promenader (t.ex. gångvägar, men inte trottoarer mellan bostaden och vägen), och
- Utformningen av husens fasader är gjord så att det finns en ljudnivå på maximalt L_{den} 46 dB inomhus i sovrum och vardagsrum med öppna fönster (exempelvis med speciella skärmar utanför fönstret, eller andra isolerande konstruktioner), och

⁴⁰ Danmark, vägledning om buller från väg från Miljø- og ligestil-tingsministeriet: [Støj fra veje](#). Hämtad 2026-03-31.

⁴¹ Danmark, tillägg till vägledning nr 1/1997 om buller och vibrationer från järnvägar: [Tillägg till vägledning nr 1/1997 buller och vibrationer från järnvägar](#). Hämtad 2026-03-31.

⁴² [Støj fra veje](#). Hämtad 2026-03-31.

- Bostäderna är orienterade så att vardagsrum och sovrum i möjligaste mån vetter mot bostadens tysta fasad och sekundära rum vetter mot gatan.

För bostäder och liknande, där dessa hänsyn är uppfyllda, bör bullernivån utomhus vid fasaden inte jämföras med riktvärdena.

Byggreglernas krav på bullernivåer inomhus med stängda fönster måste också vara uppfyllda innan byggnaden kan tas i bruk. Ljudnivå inomhus uttrycks som ett gränsvärde, högst L_{den} 33 dB med stängda fönster vilket ungefär motsvarar det svenska måttet dygnsekvivalent ljudnivå högst 30 dBA. Något värde för maximal ljudnivå anges inte.

Planering för bostäder eller annan bullerkänslig användning bör inte planeras där ljudnivån från vägtrafik är högre än L_{den} 68 dB. Vid planering för bostäder i bullerutsatta områden bör även tillgång till närliggande grönområden som inte är bullerutsatta säkerställas.

Gränsvärdet för järnvägstrafik vid bostäder är L_{den} 64 dB. Om den ljudnivån överskrids ska följande säkerställas:

- Alla utomhusområden som används för boende i omedelbar närhet av bostäderna har en bullernivå som är lägre än L_{den} 64 dB. Detsamma gäller områden nära bostaden som huvudsakligen används för promenader (till exempel gångvägar, men inte trottoarer mellan bostaden och vägen), och
- Utformningen av husens fasader är gjord så att ljudnivån inte överstiger L_{den} 52 dB inomhus i sovrum och vardagsrum med öppna fönster (till exempel med speciell avskärmning utanför fönstret eller speciella isolerande konstruktioner),
- Bostäderna är orienterade så att, så långt det är möjligt, vardagsrum och sovrum vetter mot bostadens tysta fasad och sekundärrum vetter mot järnvägen.

För bostäder där dessa hänsyn är uppfyllda behöver inte utomhusljudnivån vid fasaden jämföras med riktvärdena.

Bilaga 2. Antal berörda byggaktörer

Denna tabellbilaga redovisar antalet och storleken på de byggaktörer som potentiellt berörs av förslaget.

Byggherrar

Företag och verksamheter som arbetar med att planera och projektera byggprojekt.

Tabell 2. Utvecklare av byggprojekt (SNI 41.1) antal företag efter storlek,

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	1 112
Medelstora företag	50–199 anställda	2
Stora företag	200–500+ anställda	0
Samtliga		1 114

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Fastighetsbolag, bostäder

Det går inte att specificera hur många av fastighetsbolagen i tabellen nedan som arbetar med utvecklande av byggprojekt.

Tabell 3. Fastighetsbolag, bostäder (SNI 68.201) antal företag efter storlek,

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	25 463
Medelstora företag	50–199 anställda	108
Stora företag	200–500+ anställda	23
Samtliga		25 594

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Projektörer

Här återfinns de flesta akustikkonsulter, eftersom de ofta arbetar med teknisk konsultation i byggprojekt, inklusive akustik.

Tabell 4. Arkitektkontor och tekniska konsultbyråer (SNI 71.11 och 71.12) antal företag efter storlek, 2025.

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	43 338
Medelstora företag	50–199 anställda	180
Stora företag	200–500+ anställda	43
Samtliga		43 561

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Byggnadsentreprenörer

Tabell 5. Entreprenörer för bostadshus och andra byggnader (SNI 41.2) antal företag efter storlek, 2025.

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	26 704
Medelstora företag	50–199 anställda	147
Stora företag	200–500+ anställda	24
Samtliga		26 875

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Installationsföretag

Andra specialiserade bygg- och anläggningsarbeten inkluderar fuktskydd, ljudisolering (akustikisolering), brandskydd, värmeisolering och tätning av byggnader.

Tabell 6. Installationsföretag, antal företag.

	Antal företag
Elinstallationer (SNI 43.21)	12 376
VVS- och ventilationsinstallationer (SNI 43.22)	9 328
Andra specialiserade bygg- och anläggningsarbeten (SNI 43.29)	2 474
Samtliga	24 178

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Tabell 7. Installationsföretag (SNI 43.21, 43.22 och 43.29) antal företag efter storlek, 2025.

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	23 969
Medelstora företag	50–199 anställda	180
Stora företag	200–500+ anställda	29
Samtliga		24 178

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Slutbehandling av byggnader

Puts, snickeri, golv, måleri och övriga slutbehandlingsarbeten. Glasmästrier (SNI 43.342) omfattar glasmästeritjänster, såsom montering och reparation av fönster, dörrar och andra glasdetaljer i byggnader. Övriga slutbehandlingsarbeten (SNI 43.39) omfattar montering av undertak och andra interiöra slutbehandlingsarbeten (kan inkludera glasmästeriarbeten som en mindre del av en bredare verksamhet inom övrig slutbehandling).

Tabell 8. Slutbehandling av byggnader SNI 43.3, antal företag.

	Antal företag
Puts-, fasad- och stucketörsarbeten (SNI 43.310)	632
Byggnadssnickeriarbeten (SNI 43.320)	22 116
Golv- och väggbelägningsfirmor (SNI 43.330)	3 852
Målerier (SNI 43.341)	6 841
Glasmästerier (SNI 43.342)	765
Övriga slutbehandlingsarbeten (SNI 43.39)	845
Samtliga	35 051

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Tabell 9. Slutbehandling av byggnader SNI 43.3 (SNI 43.310, 43.320, 43.330, 43.341, 43.342 och 43.39) antal företag efter storlek, 2025.

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	34 957
Medelstora företag	50–199 anställda	92
Stora företag	200–500+ anställda	2
Samtliga		35 051

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Byggprodukttilverkare

Tabell 10. Byggprodukttilverkare bostadshus och andra byggnader, antal företag.

	Antal företag
Betongvaror (SNI 23.61)	189
Cement (SNI 23.51)	12
Gipsprodukter för byggändamål (SNI 23.62)	5
Trävaror (SNI 16.21-2)	67
Rör och ledningar (SNI 24.2)	66
Isoleringsmaterial (SNI 23.991)	7
Samtliga	346

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Tabell 11. Byggprodukttilverkare bostadshus och andra byggnader (SNI 23.61, 23.51, 23.62, 16.21-2, 24.2 och 23.991) antal företag efter storlek, 2025.

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	311
Medelstora företag	50–199 anställda	21
Stora företag	200–500+ anställda	14
Samtliga		346

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

Partihandel med byggmaterial

Virke och trävaror, cement, tegel och betongprodukter, fönster, dörrar, isoleringsmaterial, takmaterial, rör, beslag, färg, och övriga byggvaror.

Tabell 12. Partihandel med byggmaterial (SNI 46.73) antal företag efter storlek, 2025.

Företagsstorlek	Antal anställda	Antal företag
Småföretag	0–49 anställda	2 968
Medelstora företag	50–199 anställda	43
Stora företag	200–500+ anställda	10
Samtliga		3 021

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsdatabas (2025-12-02).

